

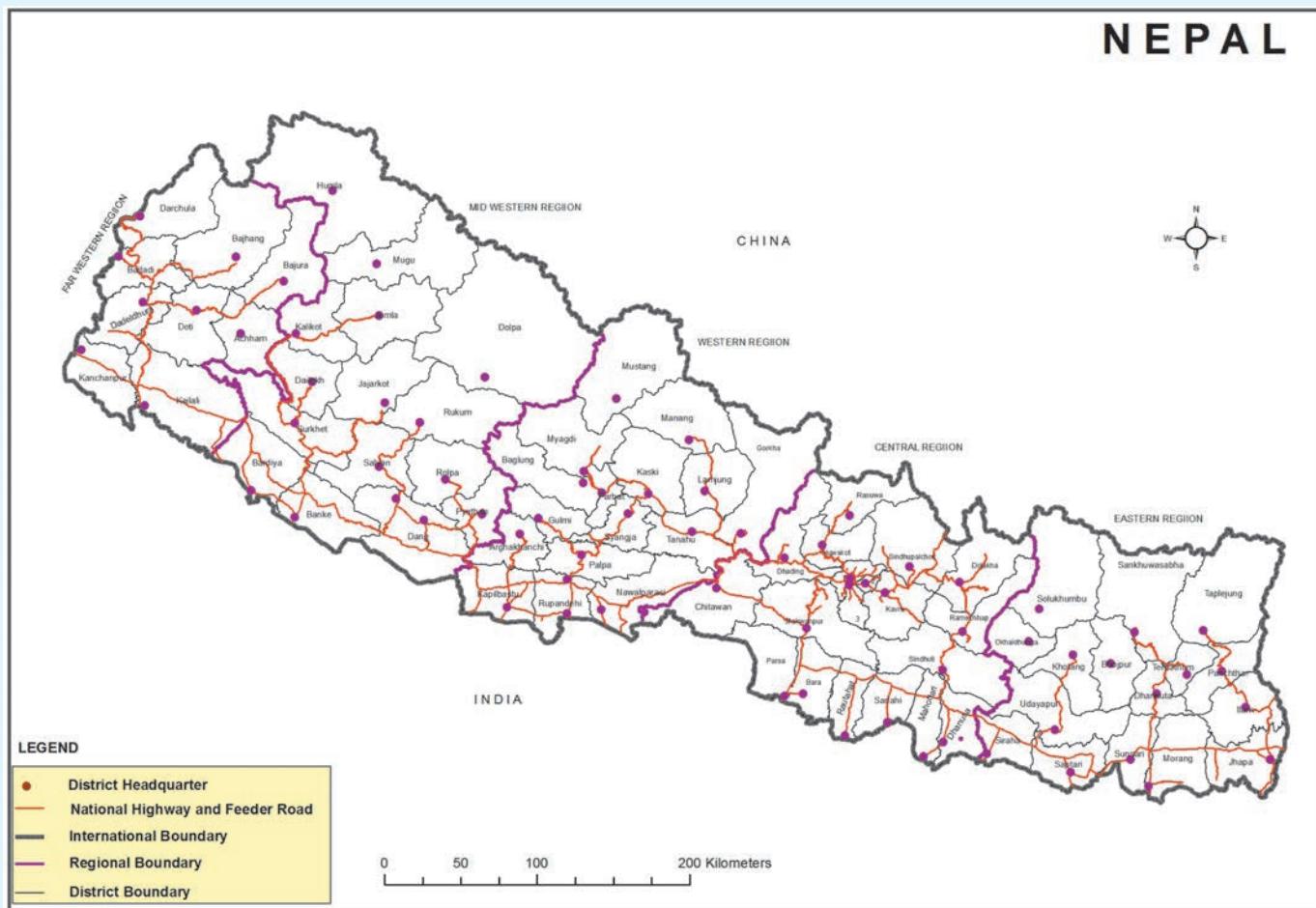

स्थानीय विकास गतिविधि

वर्ष-१

अड्क-१

असार, २०७३

यसभित्र

➤ स्थानीय निकायको निर्वाचन अपरिहार्य सम्पादकीय	➤ स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमको बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत	20
➤ मन्त्रीको सन्देश	➤ नागरिक र राज्यवीचको सेतु – बडा नागरिक मञ्च	21
➤ समग्रम नै काम सम्पन्न गर्न उपप्रधानमन्त्री थापाद्वारा निर्देशन	➤ सूचना प्रविधिसम्बन्धी तालिम सम्पन्न	22
➤ स्थानीय निकायको निर्वाचनमा जोड : राज्य मन्त्री शाही	➤ नगरपालिकाहरूमा नगर सूचना केन्द्र	23
➤ सहायकमन्त्री लामाद्वारा लघुउद्यम सम्बन्धी कार्यक्रमको उद्घाटन	➤ गरीब वस्तिसम्म सीमाक्षेत्र विकास कार्यक्रम	24
➤ जनप्रतिनिधि विना पनि स्थानीय निकायबाट सेवा सहज प्रवाह	➤ सुनौलो बन्दै सुनौला हजार दिन आयोजना	25
➤ सिंहदरबारको अधिकार अब गाउँ-गाउँमा	➤ भदौ १५ सम्म सौर्य सडक बत्ती	26
➤ सुशासन मैत्री बन्दै मन्त्रालय र सम्बद्ध कार्यालय	➤ अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न	27
➤ स्थानीय निकायको वित्तीय स्वास्थ्यको अनुगमन हुँदै	➤ प्रभावकारी बन्दै गरिबसंग विश्वेश्वर कार्यक्रम	28
➤ तुड्न विस्थापन गरी भोलुंगे पुल निर्माण कार्य तीव्र	➤ सबै खाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता अब बैंकमार्फत	29
➤ मन्त्रालयद्वारा मुगु र जुम्लाको अनुगमन	➤ विद्युतीय सूचनामा अग्रसर हुँदै सूचना बोर्ड	30
➤ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको बजेट वृद्धि	➤ स्थानीय निकाय लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट परिक्षण	30
➤ पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माणमा सक्रिय बन्दै मन्त्रालय		

स्थानीय निकायको निर्वाचन अपरिहार्य

लोकतन्त्रमा आधारभूत अभ्यास मानिएको स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधि नभएको १४ वर्ष भयो । जनप्रतिनिधि विहीन हुँदा कहिले राजनीतिक संयन्त्रवाट त कहिले कर्मचारीद्वारा स्थानीय निकाय सञ्चालन हुँदै आएको छ । निर्वाचित जनप्रतिनिधिको अभावमा विकास निर्माणको कार्य अपेक्षाकृत कम भएको छ । नेपालमा २०५४ सालदेखि आजसम्म १७ वर्ष भयो स्थानीय निकायको निर्वाचन हुन सकेको छैन । ०५४ सालमा जन्मेको व्यक्ति आज १७ वर्ष पुगिसकदा पनि उसले स्थानीय निकायमा आफ्नो प्रतिनिधि चुन्न पाएको छैन । यस्तो अवस्थामा स्थानीय निकायका कर्मचारीले जबरजस्ती धान्दै आएका छन् । विभिन्न चुनौती र बाध्यताका अतिरिक्त पनि कर्मचारी स्थानीय निकाय धान्न बाध्य भएका हुन् ।

स्थानीय निकाय जवाफदेही मात्रै होइन स्थानीयस्तरमा विकास निर्माणदेखि सर्वसाधारणको समस्या सम्बोधन गर्ने दायित्व बोकेका जनप्रतिनिधिको अभावले स्थानीय निकाय अभिभावक विनाको सन्तती जस्तै भएको छ । यो अवस्था सबै राजनीतिक दल र सरकारले बुझेर पनि निर्वाचनको मिति घोषणा गर्न सकेका छैनन् । सर्विधानमा साविकै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्ने कुरा उल्लेख छ । त्यस्तै वर्तमान सरकारले आफ्नो नीति कार्यक्रम मार्फत आगामी मंसिर महिनामा निर्वाचन गर्ने कुरा उल्लेख गरेको छ ।

कतिपयको बुझाइमा स्थानीय निकाय पुनःसंरचना आयोग गठन भएपछि साविककै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्न नहुने भन्ने छ । जुन सरासर गलत हो । आयोगले सर्विधान अनुसार स्थानीय निकायको पुनःसंरचना गर्ने हो भने उक्त पुनःसंरचना अनुसार निर्वाचन गर्न सोहीअनुसारको ऐन, नियम, जनशक्ति र प्रशासनिक संरचना निर्माण गर्न कम्तीमा पाँच वर्ष लाग्ने विज्ञहरूले औल्याउँदै आएका छन् । उक्त समयसम्म स्थानीय निकायको निर्वाचन नगर्दा विकास निर्माणदेखि सरकारको लगानी प्रभावकारी नहुन सक्छ ।

यो परिस्थितिप्रति अब नेपाल सरकार र राजनीतिक दलको ध्यान जानै पर्छ । सरकारले आफ्नो नीति तथा कार्यक्रममा साविककै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्ने कुरा उल्लेख गरेको छ । अब सरकारले छिटो भन्दा छिटो स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढाई स्थानीय निकायको निर्वाचनको वातावरण बनाउनु पर्छ । त्यसका लागि संसदको विकास समितिमा थाती रहेको स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन र मन्त्रीपरिषद्मा रहेको स्थानीय निकाय निर्वाचन कार्यीविधि ऐन छिटो पारित गरी निर्वाचनको वातावरण बनाएर नयाँ सर्विधान बमोजिम जनतालाई सशक्तीकरण गर्नु आजको आवश्यकता देखिएको छ ।

स्थानीय निकायको आवधिक योजना निर्माण गर्न सरकारले प्रदान गर्ने अनुदान रकमको उचित सदुपयोग गर्न, भ्रष्टाचार र अनियमितता अन्त्य गर्न, स्थानीय निकायमा नेतृत्व विकास गर्न, विनियोजित बजेट फ्रिज हुनबाट रोक्न, प्रतिभा पलायन हुनबाट रोक्न स्थानीय निकायमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि अपरिहार्य छ ।

एक वर्षभित्र स्थानीय निकायको निर्वाचनको हुँदा आउने जनप्रतिनिधिले पाँच वर्ष आफ्नो कार्यकाल पूरा गर्न सक्ने छन् । तसर्थ देश विकास र जनताप्रति जवाफदेही बन्दै सबै राजनीतिक दलले स्थानीय निकायको निर्वाचनतर्फ अग्रसर बन्नुपर्छ । यसबाट मात्र स्थानीय निकायमा लोकतन्त्र सुटूढीकरण हुनुका साथै सामाजिक जवाफदेही कायम गर्न सहज हुनेछ ।

सम्पादक मण्डल

अध्यक्ष

पूर्णचन्द्र भट्टराई

सदस्यहरू

शंकर नेपाल

सदस्य सचिव

कृष्णराज अर्याल

चक्रपाणि शर्मा

सीता परियार

नेपाल सरकार

माननीय उपप्रधानमन्त्री
तथा
सद्गीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्री

सद्गीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार
काठमाडौं, नेपाल

पत्र संख्या
चलानी न

मिति :- २०७३।०३।०६

विषय :- शुभकामना ।

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले सूचना जानकारी र समसामयिक विषयबस्तुहरू समेटि सन्देसमूलक वुलेटिन प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशि लागेको छ। मन्त्रालयबाट नमूनाको रूपमा अगाडि बढाउन लागेको सङ्क सौर्य बत्ति, तुइन विस्थापन कार्यक्रम, सुनौला हजार दिन, सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रमजस्ता जनमुखी कार्यक्रमहरूको बारेमा नियमित रूपमा सेवाग्राही/सरोकारवाला समक्ष जानकारी उपलब्ध गराई सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यमा यस वुलेटिनले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ, भन्ने अपेक्षा लिएको छु । आगामी अंकहरूमा समेत यस मन्त्रालयबाट संचालन हुने राष्ट्रिय महत्वका कार्यक्रमहरूलाई गहन रूपमा सम्बोधन गरी नियमित रूपमा वुलेटिन प्रकाशन हुनेछ, भन्ने आशाका साथ वुलेटिनको सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद

कमल थापा

उपप्रधानमन्त्री एवं संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्री
सिंहदरबार काठमाडौं ।

नेपाल सरकार

माननीय राज्यमन्त्री
श्री कुन्ती कुमारी शाही
सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय

पत्र संख्या:

चलानी नं. :

मिति: २०७३/०३/२०

शुभकामना

सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले सूचना, जानकारी लगायत अन्य समसामायिक विषयवस्तुहरु समेटी सन्देशमूलक बुलेटिन प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशी लागेको छ। मन्त्रालयले गरेको नमूना योग्य र सकारात्मक कामको प्रचारप्रसार गर्दै आम नागरिक, सेवाग्राही र सरोकारवाला समक्ष जानकारी गराई सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यका साथ प्रकाशन हुन लागेको बुलेटिनले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु। अभ स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधी नभईरहेको अवस्थामा समेत यस मन्त्रालय र अन्तर्गत स्थानीय निकायहरूले आम नागरिकलाई जुन असहजताका वावजुत पनि सेवा प्रवाह गरिरहेको अवस्था छ त्यसका लागि मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायमा कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारी सबैलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु। आगामी दिनमा पनि सेवा प्रवाहमा जनगुनासो प्राप्त नहुने र संस्थाको गरिमा उच्च हुने गरि उच्च मनोवलका साथ कार्य गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु। यस बुलेटिनमा मन्त्रालयबाट सञ्चालन हुने राष्ट्रिय महत्वका कार्यक्रमहरूलाई उचित सम्बोधन गर्दै नियमित रूपमा बुलेटिन प्रकाशन हुनेछ भन्ने अपेक्षाका साथ बुलेटिनको सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

मा. कुन्ती कुमारी शाही

राज्यमन्त्री

सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाडौं।

मा. रेशम बहादुर लामा
सहायक मन्त्री

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल।

कार्यालय : ४२००५०४
फ्याक्स : ४२००३३२

पत्र संख्या :- ००२।७२
चलानी नं :- २८६

मिति : २०७३/ ०३ / २०

शुभकामना

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण विकास निर्माण र सेवा प्रवाह सम्बन्धी गतिविधीहरूलाई समेटेर सूचना, जानकारी लगायत अन्य समसामायिक विषयवस्तुहरु समेतलाई एकिकृत गर्दै सुशासनमैत्री सन्देशमूलक बुलेटिन “स्थानीय विकास गतिविधी” पहिलो अंक प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशी लागेको छ ।

मन्त्रालयले गरेको कामको प्रचारप्रसार गर्दै सेवाग्राही, आमनागरिक र सरोकारवाला समक्ष जानकारी गराई सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यका साथ प्रकाशन हुन लागेको बुलेटिनले देशका सम्पूर्ण गाउँ, नगर र जिल्ला स्तरमा भएका यथार्त स्थानीय स्तरका नागरिकको सरोकारका विषयहरूलाई सम्बोधन गर्ने महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ भन्ने मैले अपेक्षा राखेको छु । बुलेटिनमा मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालन हुने राष्ट्रिय महत्वका कार्यक्रमहरुका समाचारले आमनागरिकलाई शुसुचित गर्नका लागि बौद्धिक खुराक प्रदान गर्नेछ ।

बुलेटिन प्रकाशनमा निरन्तर लाग्नुहुने सम्पूर्ण टिमलाई धन्यवाद् दिई यस बुलेटिनले आगामी दिनमा पनि निरन्तरता पाओस् भन्ने कामना सहित सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

रेशम बहादुर लामा
सहायक मन्त्री
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं

समयमा नै काम सम्पन्न गर्न उप-प्रधान मन्त्री थापाद्वारा निर्देशन

काठमाडौं, उपप्रधान एवं संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्री कमल थापाले स्थानीय निकाय पुनःसंरचना (गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण) आयोगले निर्धारित समयमा नै काम सम्पन्न गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नु भएको छ। त्यसका लागि मन्त्रालयले आवश्यक सबै सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो।

मन्त्री थापाको संयोजकत्वमा गठित सहजीकरण समितिको वैठक २०७३ बैशाख ३१ गते बसेको थियो।

सो क्रममा नेपाल सरकारका मुख्य सचिव डा. सोमलाल सुवेदीले आयोगले प्राप्त कायदिश बमोजिम समयमा नै कार्य

सम्पन्न गर्नका लागि जिल्लातहको प्राविधिक समितिलाई बढी क्रियाशील तुल्याउन सुझाव दिनुभयो।

बैठकमा आयोगलाई आवश्यक पर्ने जनशक्ति सम्बन्धित निकायहरूले प्राथमिकताका साथ उपलब्ध गराउने, वित्तीय स्रोतको व्यवस्था र सहजीकरण समितिमा वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालय तथा स्थानीय तह पुनःसंरचना प्राविधिक सहयोग समितिमा जिल्ला वन कार्यालयलाई सदस्यको रूपमा आमन्त्रण गर्ने निर्णय भएको थियो।

सो बैठकमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास सहायकमन्त्री रेशम लामा, विभिन्न मन्त्रालयका सचिव र आयोगका अध्यक्ष बालानन्द पौडेल लगायत विभिन्न व्यक्तिहरूको उपस्थिति रहेको थियो। □

स्थानीय निकायको निर्वाचनमा जोड : राज्य मन्त्री शाही

काठमाडौं, स्थानीय विकास राज्यमन्त्री कुन्तीकुमारी शाहीले विभिन्न जिल्ला तथा नगर परिषद्को उद्घाटन गर्ने क्रममा स्थानीय निकायको निर्वाचन अत्यावश्यक भएको बताउनुभएको छ। स्थानीय निकायको निर्वाचन नहुँदा कर्मचारीले दोहोरो जिम्मेवारी निर्वाहि गर्नु पर्दा विकास निर्माण ढिलासुस्ती भएको भन्दै यथाशीघ्र स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याउनुभयो।

“जनताको संविधान जनताकै माभमा” भन्ने सरकारको अभियानका क्रममा उहाँले दैलेखस्थित दुल्लु नगरपालिकाद्वारा आयोजित कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्नुभयो। त्यस क्रममा संविधान जारी भए पनि त्यसको कार्यान्वयनका लागि नागरिक स्वयं सक्रिय हुनुपर्ने र नागरिक नै सक्रिय नहुँदा भएका उपलब्धि पनि कार्यान्वयनमा समस्या हुने धारणा व्यक्त गर्नुभएको थियो।

सो अभियानका क्रममा स्थानीय विकास राज्यमन्त्री शाहीले दैलेख, बर्दिया, रामेछाप, कैलाली, चितवन लगायत जिल्ला तथा नगरपालिकाले आयोजना गरेका अन्य कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै जनताका लागि संविधानमा व्यवस्था भएका नागरिक अधिकारबारे जानकारीसँगै कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिनुभएको थियो।

संविधान जारी भइसकेपछि संविधानका अन्तरवस्तुबारे आमनागरिकलाई जानकारी

न्यायोचित वितरण सहितको समानुपातिक विकासको आवश्यकता औल्याउँदै उहाँले भन्नुभयो, ‘महिला, दलित, जनजाति, अपांग, बालबालिका लगायत क्षेत्रमा खर्च हुने बजेट विशेष रूपमा कार्यान्वयन गर्न सरोकारवालाले विशेष ध्यान दिनुपर्छ।’

बेरुजुघटाउन पनि स्थानीय निकायका कर्मचारीलाई निर्देशन दिँदै उहाँले स्थानीय निकायबाट दिने सेवा सरल, छिटो, छरितो र प्रभावकारी ढंगबाट गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो। सो अवसरमा मन्त्री शाहीले स्थानीय निकायले सशक्त, अनुशासित र जनताको पक्षमा काम गर्न कर्मचारीलाई निर्देशन दिनुभएको मन्त्री शाहीको निजी सचिवालयले जनाएको छ।

दिन उपप्रधानमन्त्री एवं संघीय मामिला तथा स्थानीय विकासमन्त्री कमल थापाको पहल तथा राज्यमन्त्री शाहीको समन्वयमा २१ मंसिरमा राष्ट्रिय सभागृहमा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले उद्घाटन गर्नुभएको कार्यक्रममा विभिन्न दलका नेता तथा मन्त्रीको सहभागिता थियो।

कार्यक्रममा एकीकृत नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड, नेपाली कांग्रेसका नेता कृष्णप्रसाद सिटौला, मधेसी जन अधिकार फोरम लोकतान्त्रिका अध्यक्ष एवं उपप्रधानमन्त्री विजयकुमार गच्छदार, अर्का उपप्रधानमन्त्री एवं राष्ट्रिय जनमोर्चका अध्यक्ष चित्रबहादुर केसीलगायत नेता एवं सांसदको सहभागिता थियो। □

सहायकमन्त्री लामाद्वारा लघुउद्यम सम्बन्धी कार्यक्रमको उद्घाटन

काठमाडौं। संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास सहायक मन्त्री रेशम लामाले विभिन्न जिल्लाको भ्रमण गरी त्यहाँका विकास निर्माणका बारेमा जानकारी लिनुभएको छ। गत जेठ महिनामा उहाँले रूपन्देही, नवलपरासी, काभ्रे, धादिङ, मकवानपुर, धनुषा, कैलाली र ललितपुरको भ्रमण गरी त्यहाँ भएका विकास निर्माण गतिविधिको अवलोकन गरी जनसहभागितामा आधारित विकास निर्माणले मात्र दिगो विकास सम्भव हुने बताउनु भयो।

रूपन्देहीको सिमरा गाविसलाई खुल्ला दिसामुक्त गाविस घोषणा, नवलपरासी स्थित छिनवी गाविसमा रहेको राष्ट्रिय उच्च मावि भवनको शिलान्यास, काभ्रेको घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको आयोजनामा लघु उद्यम सम्बन्धी कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुभएको मन्त्री लामाको निजी सचिवालयले जनाएको छ।

सचिवालयका अनुसार धादिङको सल्यानटार गाविसलाई पूर्ण खोपमुक्त गाविस घोषणा, मकवानपुरको आगरामा विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, धादिङ र धनुषाका जिल्ला विकास समितिका कर्मचारीसँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा सहभागी भई विकास प्रक्रियामा आम नागरिकको सहभागिता अपरिहार्य रहेको बताउनुभयो।

त्यस्तै, ललितपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २० र पनौती नगरपालिका वडा नं. १२ र १३ लाई बालश्रममुक्त वडा घोषणा कार्यक्रममा वडालाई बालश्रम मुक्त क्षेत्र घोषणा गर्नु आफैमा चुनौती भए पनि सबैको प्रयासमा वडालाई बालश्रम मुक्त जिल्ला घोषणा गर्नु सकारात्मक भएको भन्दै यसलाई दिगो बनाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो।

□

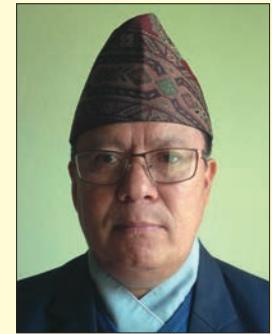
जनप्रतिनिधि विना पनि स्थानीय निकायबाट सेवा सहज प्रवाह

स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधि विहीन भएको १४ वर्ष भइसकेको छ। लोकतन्त्रको आधार मानिएको स्थानीय निकायमा लामो समयसम्म जनप्रतिनिधि नहुँदा पनि कर्मचारीले सेवा प्रवाह गर्दै आएका छन्। स्थानीय निकायमा सुशासन, पारदर्शी र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्दै सुशासन कायम गर्न जनप्रतिनिधि हुनु अतिआवश्यक छ। तथापि कर्मचारीको भरमा सञ्चालित स्थानीय निकायले सुशासन कायम गरी सेवाग्राहीलाई सेवा प्रवाह गर्दै आएका छन्। यसै सन्दर्भमा स्थानीय निकायमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्न केके काम गर्नुपर्छ भनी संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयका सचिव महेन्द्रमान गुरुडगसँग गरिएको कुराकानीको सार संक्षेप।

अहिले मन्त्रालयको काम कसरी अगाडि बढिरहेको छ ?

संविधान जारी भइसकेपछि मन्त्रालयले खासगरी २/३ वटा कामलाई अगाडि बढाएको छ। संघीयताको कार्यान्वयनमा यस मन्त्रालयले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ। स्थानीय निकायमा सञ्चालित योजना र कार्यक्रमलाई उपलब्धि मूलक बनाउन नियमितरूपमा सघन अनुगमन पनि हुँदै आएको छ। तीनमहिना अगाडि स्थानीय निकाय सम्बन्धी पुनःसंरचना आयोग गठन भइसकेको छ र त्यसले आफ्नो काम अगाडि बढाएको छ। मन्त्रालयले स्थानीय निकाय पुनःसंरचना आयोगको कामलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी पर्याप्त जनशक्ति र बजेट उपलब्धि गराई निर्धारित समयमा नै काम सम्पन्न गर्न सबै किसिमका सहयोग गर्दै आएको छ। स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधि नहुँदा पनि मन्त्रालयले स्थानीय निकायको काम र सेवा प्रवाहलाई उपलब्धिपूर्ण बनाउन निरन्तर क्रियाशील रहेको छ। मन्त्रालयभित्रै पनि सुशासन कायम गर्न कर्मचारीको बैठक र सूचना प्रवाहलाई प्राथमिकतामा राखेको छ भने उच्चतहका कर्मचारी साप्ताहिक रूपमा बैठक बसेर जटिल विषयमा नीतिगत छलफलद्वारा निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ। मन्त्रालयले जिल्लाहरूसँग निकट रहेर

जिल्लामा सञ्चालित योजनालाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक निर्देशन र सहजीकरणको कामगर्दै आएको छ। नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मञ्चको अग्रसरतामा स्थानीय सुशासन अभिवृद्धि गर्न नागरिक निगरानीको भूमिकामा उत्त निकायहरूलाई मन्त्रालयले परिचालन गर्दै आएको छ। मन्त्रालयले विभिन्न जिल्लामा जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका तुइन विस्थापन गरी १ सय ५५ वटा भोलुंगे पुलनिर्माण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गर्दै आएको छ। तीन हजार १ सय ५७ गाविसमध्ये सडक सञ्जालमा नजोडिएका ४७८ गाविसहरूलाई जोड्ने गरी काम अगाडि बढिरहेको छ। मन्त्रालयले संविधानको भावना र मर्मअनुरूप साविककै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्न आवश्यक ऐन, संशोधन गर्न स्थानीय निकाय निर्वाचन कार्यविधि ऐन र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन संशोधन गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाएको छ। त्यस्तै मन्त्रालयले पुनःनिर्माण प्राधिकरणसँग सहकार्य गरी स्थानीय निकाय परिचालन गरी पुनःनिर्माण तथा पुनःस्थापनाका कार्यमा महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ। लोडसेडिड कम गर्न र वातावरणमैत्री सौर्यवतीको प्रयोग बढाउन अभियानकै रूपमा जनसहभागितामा आधारित सडक सौर्य बत्तीका लागि माग भई आएका ९६ वटा नगरपालिकामा सौर्य सडक बत्ती जडान गर्ने कार्य तीव्र गतिमा अगाडि बढेको छ।

आर्थिक वर्षको अन्तिम चरणमा योजनाका काम धमाधम भएका छन् यसलाई मन्त्रालयले कसरी हेरेको छ ?

मन्त्रालयले आर्थिक वर्षको सुरुदेखि योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने काम गर्न चाहेको भएपनि भूकम्प र मधेस

आन्दोलनले गर्दा करिपय योजना तथा कार्यक्रम चाहेर पनि आर्थिक वर्षको प्रारम्भमा सुरु गर्न नसकिएको हो । केही जिल्लाहरूमा योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न केही ढिला भएको छ तर, पनि ती जिल्लासँग नियमित सम्पर्कमा रहेर मन्त्रालयले जिल्ला, नगरपालिका र गाविसमा सञ्चालित योजनाबारेमा जानकारी लिइरहेको छ । निर्धारित समयमा र जनताको आवश्यकताअनुसार काम सम्पन्न गर्न गराउन मन्त्रालय निरन्तर प्रयासरत रहेको छ ।

लामो समयदेखि स्थानीय निकायमा कर्मचारीद्वारा सेवा प्रवाह गर्दा त्यसको चाप मन्त्रालयलाई कर्तिको परेको छ ?

स्थानीय निकायमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि नभएको १४ वर्ष पुग्यो । जनप्रतिनिधि नहुँदा गाविसमा गाविस सचिवले गाविस अध्यक्षको, नगरपालिकामा कार्यकारी अधिकृतले मेयरको र जिल्लामा स्थानीय विकास अधिकारीले सभापतिको जिम्मेवारी लिई काम गर्नु परिरहेको र ती कर्मचारीले निर्वाचित पदाधिकारीहरूले गर्नुपर्ने कामसमेत गरी दोहोरो जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपरिरहेको छ । यसबाट यदाकदा कर्मचारीलाई कार्य सम्पादन गर्न असहज समेत हुने गरेको छ । त्यसको असर मन्त्रालयसम्म पनि पर्ने गरेको छ । अहिले स्थानीय निकायका कर्मचारीलाई अत्यधिक कार्य बोझ छ । एकातिर प्रशासनिक तथा नियमित काम सम्पादन गर्नुपरेको छ भने अकोंतिर राजनीतिक स्वरूपको काम पनि गर्नुपर्दा कर्मचारीको कार्यमा जटिलता आएको छ । यो कुराप्रति मन्त्रालय सचेत छ । अहिले हामी निरन्तर क्रियाशील भएर ती निकायमा जनप्रतिनिधि नभएको अवस्था सेवाग्राहीलाई महशुस हुन दिएका छैनौं ।

योजना छनोट प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी जनसहभागिता जुटाउन के गर्नुपर्छ ?

स्थानीयस्तरका योजना छनोट प्रक्रियामा स्थानीय जनतालाई सहभागी गराई स्थानीय आवश्यकताका आधारमा योजना छनोट हुनुपर्छ भन्ने विषयमा मन्त्रालय प्रतिबद्ध छ । मन्त्रालयले बस्ती, वडा हुँदै गाउँ, नगर र जिल्लापरिषद्ले पारित गरेका योजना तथा कार्यक्रमलाई समावेश गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा व्यवस्था गर्दै आएको छ । विकास निर्माण प्रक्रियामा सर्वसाधारणलाई जति धेरै सहभागी गराउन सकियो त्यति नै विकासप्रति स्वामित्व र उत्तरदायित्व कायम हुन्छ । यस मन्त्रालयले प्रत्येक वर्ष योजना तर्जुमा गर्दा तोकिएको कार्यविधि अपनाउँछ । जुन जनसहभागितामा आधारित हुन्छ ।

सचिवज्यूले अन्त्यमा भन्नै पर्ने कुरा केही छ कि ?

नेपालको संविधान, २०७२ ले मुलुकको शासन प्रणाली तीनतहको हुने व्यवस्था गरेको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तह । प्रत्येक तहलाई अधिकारको बाँडफाँड गरिएको छ । यसअनुसार अबको स्थानीय तह, जसमा गाउँपालिका र नगरपालिका रहने छन् । अहिले मौजुदा स्थानीय निकाय भन्दा अब गठन हुने निकाय बढी अधिकार सम्पन्न हुने छन् । यसबाट स्थानीय तहको पुनःसंरचना गर्नै पर्ने हुन्छ । साथै स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारहरूको उपयोग गरी सर्वसाधारणलाई प्रभावकारी सेवाप्रवाह गर्न सक्षम बनाउन आवश्यक छ । यसका लागि यस मन्त्रालयले कार्य योजना नै बनाएर क्रमिक रूपमा कार्यान्वयन गर्दै लैजाने छ । अबको स्थानीयतहको संरचनाको सीमामा रहेर सबै निकायले अहिलेदेखि नै कार्यक्रम तर्जुमा गर्नेतर्फ सबैको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु । □

सिंहदरबारको अधिकार अब गाउँ-गाउँमा

काठमाडौं, संविधान बमोजिम अब बन्ने गाउँपालिका र नगरपालिका अधिकार सम्पन्न हुने भएका छन्। हाल सिंहदरबारमा रहेका कतिपय अधिकार गाउँपालिकाले उपभोग गर्ने भएका छन्। विधायिकादेखि कार्यकारी अधिकारसम्म गाउँमा रहने हुँदा अधिकारका लागि सर्वसाधारणले अब सिंहदरबार धाउन नपर्ने भएको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ।

सरकारले गत चैत १ गते गठन गरेको गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमा निर्धारण आयोगले सिंहदरबारको अधिकार

गाउँसम्म पुऱ्याउन काम गरिरहेको छ। मन्त्रालयका अनुसार उक्त आयोगले विभिन्न पाँचवटा विषयगत समिति बनाएर सदस्यहरूलाई जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ।

काठमाडौं उपत्यका सहरी विकास एवं नगरपालिका, वित्तीय, संघीय रणनीति तथा कार्यक्रम, स्थानीय तहको पुनःसंरचनाको अवधारणा एवं नीति तथा रणनीति, तथ्यांक तथा सूचना विश्लेषण एवं डकुमेन्टेसन र स्थानीय तहको संगठनात्मक तथा प्रशासनिक स्वरूप गरी पाँचवटा विषयगत समिति निर्माण गरी काम अगाडि बढाइएको छ। अब बन्ने स्थानीय निकाय स्थानीय सरकारमा परिणत हुनेछन्।

हालभएको स्थानीय निकाय र अब बन्ने स्थानीय सरकारका अधिकारहरू

मुख्य विषय क्षेत्र	हालका स्थानीय निकायले प्रदान गरेका सेवा	अब संविधान बमोजिम बन्ने स्थानीय निकायले प्रदान गर्ने सेवा
शान्ति सुरक्षा र प्रहरी	हाल नगरपालिकाहरूले आफ्नो क्षमता र कार्यबोधका आधारमा नगर प्रहरी नियुक्त गरी काम लगाउन सक्ने।	नयाँ संरचनामा गाउँपालिका समेतले नगर प्रहरी नियुक्त गरी काम लगाउन सक्ने।

मुख्य विषय क्षेत्र	हालका स्थानीय निकायले प्रदान गरेका सेवा	अब संविधान बमोजिम बन्ने स्थानीय निकायले प्रदान गर्ने सेवा
विधायिकी अधिकार	ऐन तथा नियमावलीको अधीनमा रही कार्यविधि र निर्देशिका बनाउन सक्ने	ऐन नै तर्जुमा गर्न सक्ने।
कार्यकारी अधिकार	पञ्जीकरणको काम (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँसराइ र सम्बन्धविच्छेद) को सिफारिस र प्रमाणपत्र प्रदान	संविधान र संघीय कानूनको अधीनमा रही कार्यकारिणी अधिकार प्रयोग गर्न सक्ने।
न्यायिक अधिकार	अर्ध न्यायिक काम (घर भत्काउने, सम्बन्धविच्छेद सिफारिस आदि)	स्थानीय अदालत, मेलमिलाप
काम, कर्तव्य, योजना, बजेट, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सडक, सिंचाइ, यातायात।	स्थानीय स्तरका योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन योजना सञ्चालन (उपभोक्ता समिति गठन, योजना सम्भौता, अनुगमन समिति गठन, सार्वजनिक परीक्षण, योजना फरफारक र लेखा सम्बन्धित काम।	अनुसूची ट (नगर प्रहरी, सहकारी संस्था, एफ.एम. सञ्चालन, स्थानीय कर, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन, आधारभूत माथ्यमिक शिक्षा, स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण आदि।
राजस्व अधिकार।	ऐनको अधीनमा रही करका दर तोकन सक्ने।	आफ्नो क्षेत्रभित्र करका दर (सम्पत्ति कर, घरबहाल कर, घरजग्गारजिष्टेसन शुल्क, सवारीसाधन कर), सेवाशुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत) दण्ड जरिबाना, मनोरञ्जन कर, मालपोत संकलन।
स्थानीय कर्मचारी व्यवस्था	मुख्य कर्मचारी केन्द्रबाट खटिने व्यवस्था थियो।	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन
वित्तीय अधिकार क्षेत्र	तोकिएको सीमाभित्र रही कर राजस्व र खर्चको अधिकार भएका।	सीमा नरहेको। त्यसको अतिरिक्त ऋण लिने अधिकारसमेत रहेको
भाषिक व्यवस्था	नभएको	संघीय कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम।
स्थानीय संरचना	गाउँपरिषद्, नगरपरिषद्, बोर्ड व्यवस्था भएको	स्थानीय विधायिका, कार्यपालिका रहेको
अन्तर सरकार सम्बन्ध र समन्वय	पदो सोपान (तहगतप्रणाली) पढ्नुप्रिया रहेको	समानान्तर रेखामा केन्द्र, प्रदेश र स्थानीयतहका सरकार रहेको

अब बन्ने स्थानीय निकाय आफैमा स्थानीय सरकार हुने र अधिकार सम्पन्न हुनेछ। हाल स्थानीय निकायलाई माथिबाट तल लादिएको व्यवस्था थियो। अबका स्थानीय निकाय आफै स्वायत्त बन्ने मन्त्रालयले जनाएको छ। □

सुशासन मैत्री बन्दै मन्त्रालय र सम्बद्ध कार्यालय

काठमाडौं, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र मातहतका कार्यालय सुशासन मैत्री बन्दै गएको छ। अन्य निकायको तुलनामा मन्त्रालय र यस मातहतका कार्यालयहरूले सुशासनका लागि उल्लेख्य कार्यहरू गरेको मन्त्रालयले जनाएको छ। मन्त्रालयसम्बद्ध निकायहरूबाट सुशासन प्रवर्द्धनका लागि गरिएका कार्य उल्लेख्य रहेको मन्त्रालयका उपसचिव नरहरि भण्डारीले जानकारी दिनुभयो।

उहाँका अनुसार सेवा प्रवाहलाई सुसंगठित गर्न संघीय मामिला तथा स्थानीय विकासमन्त्री सहित राज्यमन्त्री, सहायक मन्त्री, ३ वटा उच्चस्तरीय समिति, सचिवको मातहतमा रहने गरी ८ वटा आयोग प्रतिष्ठान अन्तर्गत ७ वटा महाशाखा, २ वटा विभाग र २३ वटा शाखा र तिनीहरूको जिम्मेवारी सहितको संगठनात्मक व्यवस्था गरिएको छ।

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र नियमावली २०५६ को व्यवस्था र भूमिका अनुरूपका स्थानीय निकायहरू (जिल्ला विकास समिति, नगरपालिकाहरू र गाविसहरू) को कार्यमा संगठन व्यवस्थापन र सेवा प्रवाहमा स्थानीय विकास अधिकारी, कार्यकारी अधिकृत, प्राविधिकहरू, गाविस सचिवलगायत कर्मचारी व्यवस्थापन, परिचालनको कार्यसमेत मन्त्रालयको रहेको छ।

कार्य सम्पादन सम्झौता

स्थानीय विकास अधिकारी र कार्यकारी अधिकृतहरूसँग मन्त्रालयले तोकिएका कानुनी र नीतिगत प्रावधानको पालनासहित नागरिक मैत्री स्थानीय विकास र सुशासन प्रवाहका लागि कार्य सम्पादन करारको प्रावधान लागू गरेको छ। ७५ जिल्लाका स्थानीय विकास अधिकारीहरू र २ सय १७ नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृतसँग कार्यसम्पादन करार गरिएको भण्डारीले जानकारी दिनुभयो।

स्थानीय विकास अधिकारी

स्थानीय विकास अधिकारी		कार्यकारी अधिकृत	
कार्यक्षेत्र	नतिजा सूचक संख्या	कार्यक्षेत्र	नतिजा सूचक संख्या
४०	५२	५२	६१

नागरिक वडापत्र

- संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले स्थानीय निकाय सार्वजनिक
- सुनुवाइ सम्बन्धी कार्यविधि, २०६७ को परिच्छेद २ दफा ४ मा नागरिक वडापत्र राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। हाल ६६ जिविस र पुराना नगरपालिकाहरू १ सय ३० एवं ७ सय ६६ गाविस मा नागरिक वडापत्र राख्ने र नियमित अद्यावधिक गरेको पाइएको छ।

सार्वजनिक सुनुवाइ

क) स्थानीय निकाय (जिविस, गाविस, नपा) हरूबाट नियमित सम्पादन हुनुपर्ने सार्वजनिक सुनुवाइ पालना अनुगमन गरिएका ८० प्रतिशत जिविसले प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाइ गरेको पाइएको छ। यसैगरी, पालना अनुगमन गरिएका ८४ प्रतिशत नगरपालिकाहरूले प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाइको आयोजना गर्ने अभ्यास गरेका सुशासन शाखाले जनाएको छ।

गुनासो पेटिका

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा नागरिकका गुनासा तथा उजुरीहरूको व्यवस्थापनका लागि हेल्लो पेज (फेसबुक), नोटिस बोर्ड (१६१०९४२००३०९), e-mail: info@mofald.gov.np मार्फत मन्त्रालयमा सिधै गुनासो वा

सुभाव दर्ता गराउन सकिन्छ। यसका साथै मन्त्रालयको सुशासन प्रवर्द्धन शाखामा अखित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, हेलो सरकार (प्रधानमंत्री एवं मन्त्रीपरिषद् सचिवालय) मा परेका उजुरी एवं गुनासो छानबिनका लागि प्राप्त हुने गर्छ। मन्त्रालयबाट ती गुनासोको छानबिन, ताकेता आदि कार्य हुने गर्छ। आ.ब. ०७२।०७३ को चैत्र मसान्तसम्मको उजुरी गुनासोको दर्ता र सम्बोधनको अवस्था देहायअनुसार रहेको छ :

	अखित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	हेलो सरकार	सं. मा. स्था. वि. म.
दर्ता भएका	४७२	७०	९०५	२७
सम्बोधन भएका	३७०	६०	८९९	२७
सम्बोधन प्रतिशत	७८	८६	९९	१००

विशेष अदालतमा मुद्दा दायर

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र स्थानीय निकायहरूका २५ जना कर्मचारीहरूमाथि आवश्यक छानबिन पश्चात अखित्यार दुरुपयोग तथा अनुसन्धान आयोग मार्फत विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको छ। मन्त्रालयले स्थानीय निकायहरूमा उजुरी तथा गुनासो व्यवस्थापनलाई सरलीकरण र व्यवस्थित गर्न गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ तर्जुमा गरी लागू गरेको छ।

गुनासो व्यवस्थापनको पहिलो प्रयास स्वरूप ७५ जिविस २१७ नगरपालिका र ७०० गाउँ विकास समितिमा गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिएको छ। स्थानीय निकायमा स्थानीय शासन उत्तरदायी संयन्त्रबाट सबै जिल्ला विकास समितिमा गुनासो व्यवस्थापन कार्यका लागि कम्प्युटर, प्रिन्टर लगायत आवश्यक भौतिक सामग्री व्यवस्थापनका लागि र कर्मचारीलाई जवाफदेही अभिवृद्धि र गुनासो व्यवस्थापनको अनुशिक्षण कार्यका लागि सामान्य आर्थिक अनुदानसमेत प्रदान गरेको छ।

प्रवक्ता

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा योजना तथा वैदेशिक समन्वय महाशाखाका प्रमुख सहसचिवलाई मन्त्रालयको प्रवक्ता र सूचना तथा विद्युतीय सुशासन शाखाका प्रमुखलाई सह-प्रवक्ता तोकिएको छ। त्यसैगरी सबै जिल्ला विकास समितिको कार्यालयबाट आफ्नो कार्यालयका तोकिएका सूचना अधिकारीलाई नै प्रवक्ता तोक्ने व्यवस्था गरिएको छ। त्यस्तै सबै नगरपालिकाको कार्यालयबाट पनि प्रवक्ता तोकिएको छ। गाविसमा सचिवबाट प्रवक्ताको कार्य सम्पादन हुने गरेको छ।

वार्षिक सुशासन प्रतिवेदन तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय सुशासन प्रवर्द्धन शाखाबाट प्रत्येक आर्थिक वर्षको अन्त्यमा वार्षिक सुशासन प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने गरिएको छ। गत आ.ब.मा २१ जिविस र १ नगरपालिकाले वार्षिक सुशासन प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालयमा प्रस्तुत गरिँदै आएको छ। □

स्थानीय निकायको वित्तीय स्वास्थ्यको अनुगमन हुँदै

काठमाडौं, स्थानीय निकाय आयोगले स्थानीय तहको वित्तीय स्वास्थ्यको अनुगमन तथा विश्लेषण गर्ने भएको छ। आगामी आर्थिक वर्षदेखि लागू हुनेगरी आयोगले छानिएका जिविस, नगरपालिका र गाविसको वित्तीय स्वास्थ्यको अनुगमन र विश्लेषण गरी सोको बारेमा प्रतिवेदन सरकारलाई बुझाउने तयारी आयोगले गरेको छ।

हाल स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन व्यवस्था कार्यविधि २०६९ मा स्थानीय निकायलाई अनुदान बाँडफाँड गर्न सूत्र निर्धारण गरिएको आधारमा अनुदान घटबढ हुनेछ।

आयोगका अनुसार विगतमा गाउँ विकास समिति र नगरपालिकालाई दिइने अनुदानको लागि विनियोजित बजेट नबढ्नाले पूर्ण रूपमा सूत्रमा आधारित भएर अनुदान वितरण गर्न कठिनाइ हुने गरेको छ। आगामी आर्थिक वर्षमा गाविस र नगरपालिकाको लागि विनियोजित बजेट दोब्बर भएकाले अब पूर्णरूपले सूत्रमा आधारित भएर अनुदान वितरण गर्न सकिने भएकाले त्यसैअनुसार अनुदान वितरण गर्ने गरी गृहकार्य भइरहेको आयोगका सदस्यसचिव पुरुषोत्तम नेपालले जानकारी दिनुभयो।

हाल स्थानीय निकायमा न्यूनतम सर्त तथा कार्य सम्पादन मापनका अंकका आधारमा उत्कृष्ट अंक हासिल गर्ने स्थानीय निकायलाई सरकारले अनुदान थपर कम अंक हासिल गर्ने स्थानीय निकायको बजेट कटौती हुने गरेको छ।

न्यूनतम सर्त तथा कार्यसम्पादन मापन गर्दा वित्तीय आयोगले नेपालका नगरपालिकाहरूले सेवा प्रवाहको व्यवस्थापन, आर्थिक सहायताको सीमा पालना, कर्मचारी कल्याण कोषको व्यवस्थापन, सहभागितात्मक वर्षिक नगर विकास योजना निर्माण, सवारीसाधन पार्किङ व्यवस्थापन, व्यक्तिगत घटना दर्ता, आवधिक प्रगति विवरण तयार तथा रिपोर्टिङ, लक्षित समूहमा बजेट विनियोजन, राजस्व प्रशासनमा कर्मचारी व्यवस्थापन र सूचना व्यवस्थापनजस्ता विषयमा पहिलेभन्दा निकै प्रगति गरेको आयोगको बुझाइ छ।

तर, अन्य सूचकहरू जस्तो राजस्व परिचालन, प्रशासनिक खर्चको सीमा पालना, बातावरण व्यवस्थापन, सरसफाई र फोहोरमैला व्यवस्थापन, योजनाको सम्भाव्यता अध्ययन, सार्वजनिक निजी सामेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन, आवधिक नगर विकास योजना तथा सहरी विकास योजना निर्माण र स्वीकृति, कर्मचारीको कार्य विवरण र मासिक बैठक,

आर्थिक कारोबारको गुणस्तर कायम गर्ने कुरामा कतिपय नगरपालिका उदासीन रहेकाले नगरपालिकाको वित्तीय स्वास्थ्य बिग्रांदै गएको देखिएको छ।

यसरी नगरपालिकाको वित्तीय स्वास्थ्य बिग्रांदै गएकाले नयाँ तथा पुराना नगरपालिकाहरूको वित्तीय स्थितिको निरन्तर अनुगमन गरी के कस्ता कारणले यस्तो अवस्था सिर्जना हुन गएको हो सो को कारण पता लगाई सुधारको योजना लागू गर्नुपर्ने देखिएकाले स्थानीय निकाय वित्तीय आयोगले आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रममा वित्तीय अनुगमनलाई जोड दिएको सदस्यसचिव नेपालले जानकारी दिनुभयो।

स्थानीय निकायको वित्तीय स्वास्थ्यका बारेमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन दिने व्यवस्था लागू भएपछि भने न्यूनतम अंक हासिल गर्न नसकेका अथवा न्यूनतम सर्त तथा कार्य सम्पादन मापनका आधारमा असफलता व्यहोरेका स्थानीय निकायको पनि कसरी आर्थिक सबलीकरण गर्ने भन्ने बारेमा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

स्थानीय निकायको आर्थिक सबलीकरणका लागि स्थानीय निकायमा भएको सार्वजनिक सम्पत्तिको सदुपयोग गर्ने, विस्तृत जनशक्ति योजना स्वीकृत गरी लागू गर्ने, कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने, आचारसंहिता निर्माण गरी लागू गर्ने काम आयोगले तयारी गरेको छ।

यस सम्बन्धमा नेपालले भन्नुभयो, 'राजस्वका प्रत्येक झोतबाट आय आज्ञन गर्ने कार्ययोजना निर्माण गरी निरन्तर अनुगमन गर्ने, नगरपालिकाहरूबीच सहकार्य गर्न लगाउने, फोहोर मैला व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्ने, सम्पत्ति लगत तयार गरी आर्थिक उपार्जन हुने गरी उपयोग गर्ने, कम्प्युटर सफ्टवेयरमार्फत भवन निर्माणको नक्सापास कार्य सुरु गर्ने तयारी आयोगको छ।'

यस्ता सुधारको कार्ययोजना लागू गर्न नगरपालिकाहरूलाई प्रोत्साहन गर्दै सहयोगको लागि मन्त्रालयलाई सिफारिस गरिनेछ।

उहाँले अहिले स्थानीय निकायको वित्तीय स्वास्थ्यको सम्बन्धित विज्ञहरूसँग छलफल गरी कार्यविधि निर्माण गर्ने क्रममा आयोग रहेको छ। उक्त कार्यविधि लागू भएपछि स्थानीय निकायको आर्थिक सबलीकरणका लागि नीति निर्माण हुने र सोहीअनुसार कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालयले सहयोग गर्नेछ।

उठाउनुपर्ने राजस्व नउठेका, स्रोतको परिचालन नभएका, अनावश्यक खर्च बढी भएका र दक्ष जनशक्तिको सदुपयोग नभएका स्थानीय निकायलाई समेत कार्ययोजना तयार गरी सुधार गर्न सहयोग गरिनेछ । यस्ता स्थानीय निकायले समेत आयोगबाट प्राविधिक सहयोग प्राप्त गर्न सक्नेछन् । नेपालले भन्नुभयो, 'यो व्यवस्था लागू भएपछि कुनै स्थानीय निकाय

असफल र सफल भन्ने हुँदैन सबैले आफ्नो स्रोत र साधन अनुसार विकास गर्न सक्नेछन् ।'

यो व्यवस्था लागू भएपछि स्थानीय निकायको आन्तरिक क्षमता बलियो बनाउने आधार तयार हुँदै जाने र नयाँ सविधानमा व्यवस्था भएबमोजिम स्वायत्त स्थानीय सरकारको रूपमा जिम्मेवारी ग्रहण गर्न क्रमशः क्षमतावान् हुँदै जाने अपेक्षा स्थानीय निकाय वित्तीय आयोगले गरेको छ । □

तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य तीव्र

काठमाडौं, आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ भित्र देशभरको तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माणगर्ने कार्य तीव्र गतिमा अगाडि बढेको छ । नेपाल सरकारले १ सय ५५ वटा भोलुङ्गे पुलको कार्ययोजना बनाई लक्ष्यअनुरूपको काम अगाडि बढाइरहेको छ । प्रथानमन्त्री केपी शर्मा ओली नेतृत्वको गत असोज २५ गते बसेको पहिलो मन्त्रीपरिषद्को बैठकले देशभरका तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने निर्णय गरेसँगै सरकारले तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको हो ।

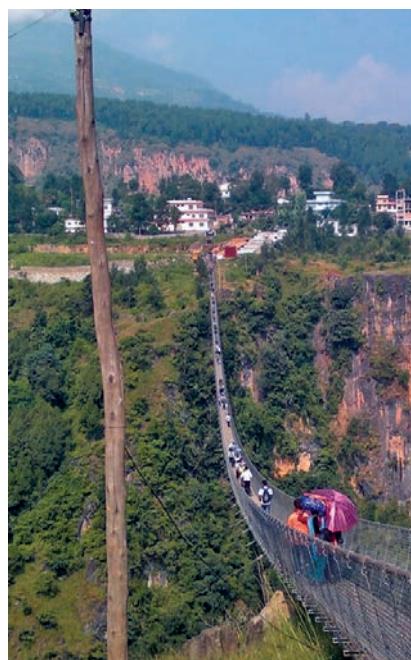
हालसम्म मकवानपुरको सुनानी बेसी स्थित बागमती नदी, दार्चुलाको जोनजिबीस्थित महाकाली नदी, दैलेखको आरुघाटस्थित कर्णाली नदीमा तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भइसकेको डोलीडारले जनाएको छ ।

सोहीअनुरूप भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले उच्चप्राथमिकतामा राखी काम अगाडि बढाएको हो । खासगरी कर्णाली, भेरी, सेतीलगायत स्थानमा पुलको अभावमा तुइनबाट सर्वसाधारण खोला वारपार गर्दै आएका छन् । अति कठिन र जोखिमपूर्ण यात्राको अन्य गरी पुलबाट सहजरूपमा खोला वारपार गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ भित्र सबै तुइनलाई विस्थापन गरी पुल निर्माण कार्य अगाडि बढाइएको हो ।

मन्त्रालय अन्तर्गत डोलीडारका महानिर्देशक रामकृष्ण सापकोटाका अनुसार तीनवटा भोलुङ्गे पुल निर्माण भइसकेका छन्, ११ वटा निर्माणाधीन अवस्थामा, २७ वटाको ठेकका सम्भौता भएको, २८ वटा टेण्डर आवृत्ति भएको, १३ वटाको डिपिआर तयार भएको, ३६ वटा

डिपिआर तयार हुने क्रममा रहेको, २ वटाको डिपिआर खरिद प्रक्रिया रहेको र सम्भाव्यता नभएका पुलको संख्या १६ वटा रहेका छन् ।

उहाँले भन्नुभयो, 'तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य लक्ष्यअनुरूप अद्य बढिरहेको छ, बजेटको सुनिश्चित गरी निर्धारित समयभित्रै १ सय ५५ वटा तुइन विस्थापन गरी भोलुङ्गे पुल निर्माण हुनेछ ।' पुल निर्माण कार्यलाई सरकारले उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गरेकाले निर्धारित समयभित्रमा नै भोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य सम्पन्न हुने गरी काम भइरहेको छ ।

बजेट र
जनशक्तिको अभाव
हुन नदिङ्कन
सरकारले तुइन
विस्थापन गरी
भोलुङ्गे पुल
निर्माण कार्यलाई
निरन्तरता दिएको
छ । अहिले साँझ,
विहान प्रवाह
नगरी फिल्डमा
काम भइरहेको
छ । वर्तमान
सरकारले विशेष
प्राथमिकतामा
राखेर तुइन विस्थापन कार्यलाई विशेष जोड दिएकाले
मन्त्रालयले पनि यस कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेको
डोलीडारले जनाएको छ । □

मन्त्रालयद्वारा मुगु र जुम्लाको अनुगमन

काठमाडौं, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट संयुक्त अनुगमन भ्रमण टोलीले मुगु र जुम्लाका स्थानीय निकायको अनुगमन गरेको छ । २०७३ जेठ २८ देखि ३२ सम्म उक्त जिल्लाका स्थानीय निकायको स्थलगत रूपमा समेत अनुगमन गरिएको हो । ती जिल्लामा भएका विकास निर्माण र कामकारबाहीको अवस्थाबारे अनुगमन गरिएको मन्त्रालयले जनाएको छ ।

अनुगमनका क्रममा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयका सहसचिव पूर्णचन्द्र भट्टराई, उपसचिव सुमन घिमिरे, उपसचिव प्रकाश दाहाल, अर्थ मन्त्रालयका उपसचिव गोविन्दप्रसाद सुवेदी, दातृ निकाय डिफिडका सल्लाहकार निना सुलर कणाली रोजगार कार्यक्रमका प्राविधिक सहायताका सल्लाहकार बोधराज निरौलालगायत टोलीले अनुगमन गरेको थियो ।

अनुगमनका क्रममा देखिएका कमजोरीलाई स्थलगत रूपमै निर्देशन जारी गरिएको थियो । ती निकायले गरेका कामकारबाही, योजना तर्जुमा, सञ्चालन, फरफारकको अवस्थाबारे अनुगमन गरिएको थियो ।

मुगुको धौलीगाड सिगाडी घुइरदेखि टोप्लासम्म ग्रामीण सडक, पिना गाविसमा कणाली रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत २ कि.मि. खण्डको करिब ८० प्रतिशत काम सम्पन्न भएको तथा कुल १ सय ३५ सेवाग्राही कामदारको छनोट भएको पाइयो भने प्रत्येक वडाबाट १२-१५ जना मात्रै लक्षित घरधुरी छनोट भई काम भइरहेको, कामदारको दैनिक हाजिरी विवरण

पुस्तिकामार्फत कुन व्यक्तिले कहिले काम गरेको हो भन्ने अभिलेख समेत राखेको पाइएको मन्त्रालयका प्रवक्ता पूर्णचन्द्र भट्टराईले जानकारी दिनुभयो ।

उहाँका अनुसार संयुक्त अनुगमन टोलीद्वारा श्रीनगर गाविसको पुमा रिंगरोड, वा.नं. ६ देखि ९ सम्मको स्थलगत अवलोकन गरिएको, सो क्रममा उपभोक्ता समितिका अध्यक्षसहित इन्जिनियर विक्रम शाही, गाविस सचिव नन्दबहादुर मल्ल, प्राविधिक सहायक हस्तराज मल्ल समेतको सहभागिता थियो ।

कडा चट्टान भएका स्थानमा बाहेक अन्य स्थानमा मापदण्डबमाजिम नै हाते सामग्रीले सडक खनेको अनुगमनका क्रममा पाइएको छ । अनुगमनका क्रममा RAP3 अन्तर्गतको गमगढी-गिला सडकको २० कि.मि. खण्ड निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको, सडक खनिरहेको स्थानमा खानेपानीको पाइप नाँगै राखेको, श्रमिकको कार्यादिनको विवरण पेस भएकोमा दुई महिनादेखि ज्याला नपाएकोमा

भुक्तानीका क्रममा रहेको जानकारी पाएको प्रवक्ता भट्टराईले बताउनुभयो ।

अनुगमन पश्चात् मुगु जिल्ला विकास समितिमा सरोकारबालाको बैठक बसी जिविस अन्तर्गत सञ्चालित सबै योजनाको कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति स्थितिबारे छलफल गरिएको थियो ।

साथै, २०७३ जेठ ३२ मा जुम्लाको चन्दननाथ नगरपालिका कार्यालयमा प्रगतिको जानकारी, नगरपालिकाको निर्माणाधीन भवन तथा वा.नं. ३ मा करिब ८० लाख लागत अनुमानको लघु जलविद्युत आयोजनाको स्थलगत अवलोकन समेत गरियो । सोही दिन जिल्ला विकास समितिको कार्यालयको सभाकक्षमा कणाली रोजगार कार्यक्रमको प्रगति स्थितिको जानकारी लिई आवश्यक निर्देशन दिइयो भने स्थानीय विकास अधिकारी राजेश पौडेलले चालु आ.व. कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था राम्रो रहेको र मुख्य सडकका केही चुनौती प्रस्तुत गर्नुभएको सन्दर्भमा समेत आवश्यक निर्देशन दिइयो । □

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको बजेट वृद्धि

काठमाडौं, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको आगामी आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को बजेट वृद्धि भएको छ। जसमा एक खर्ब, १६ अर्ब, ७३ करोड, ७९ लाख, ८ हजार रहेको छ।

चालूतर्फ ८८ अर्ब ८३ करोड, ४४ लाख ६६ हजार र पुँजीगतर्फ २७ अर्ब, १० करोड, ३४ लाख, ४२ हजार रहेको मन्त्रालयका योजना शाखाका उपसचिव शंकर नेपालले जानकारी दिनुभयो।

सरकारले बजेटमार्फत स्थानीय निकाय गाविस र नगरपालिकामा जाने बजेट, निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विशेष कार्यक्रम र निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमका लागि दोब्बरले बजेट वृद्धि गरेसँगै मन्त्रालयको बजेटको आकार वृद्धि भएको हो।

हाल प्रति गाविसमा न्यूनतम १९ लाख ५० हजार र अधिकतम ५० लाख ५० हजार रकम अनुदान स्वरूप

मन्त्रालयले प्रदान गर्दै आएको थियो भने। बाँकी सूत्रको आधारमा जनसंख्या ६० प्रतिशत, क्षेत्रफल १०, लागत ३० प्रतिशत त्यस्तै जिविसमा जनसंख्या ४०, क्षेत्रफल १० र लागत २५ र गरीबी २५ प्रतिशतका आधारमा बजेट प्रदान गर्ने गरिन्छ।

त्यस्तै, नगरपालिमा जनसंख्या ५० प्रतिशत, भूगोल १० र लागतअन्तर्गत भारित गरीबी २५ प्रतिशत आन्तरिक कर १५ प्रतिशतमा बजेट प्रदान गर्ने गरिन्छ।

निर्वाचन क्षेत्र विकास पूर्वाधार कार्यक्रमअन्तर्गत प्रति निर्वाचन क्षेत्र एक करोड ५० लाख र निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमका लागि प्रति सासद् २० लाख रुपैयाँ प्रदान गर्ने गरिन्छ। आगामी वर्षदेखि उक्त रकम दोब्बरले वृद्धि भएको छ। निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रममा प्रति सासद् ५० लाख रुपैयाँ प्रदान गरिने सरकारले बजेटमार्फत घोषणा गरिसकेको छ। □

पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माणमा सक्रिय बन्दे मन्त्रालय

काठमाडौं, २०७२ साल वैशाख १२ गतेको विनाशकारी महाभूकम्पपछि पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय सक्रिय बनिरहेको छ।

यस मन्त्रालयको स्थानीय निकायतको तल्लो निकायसम्म संरचना भएको उक्त निकायमार्फत जनताको घरदैलोसम्म पुग्न सक्ने भएकाले मन्त्रालयले राहत, पुनःस्थापना, पुनर्लाभ र पुनर्निर्माण कार्यमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको हो।

यस मन्त्रालयले स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमबाट भूकम्प गएको तेस्रो दिनमै अतिप्रभावित १४ जिल्लामा समुदायस्तरको राहत व्यवस्थापन समितिमार्फत ५० करोड रुपैयाँ बराबरको तत्काल राहत वितरण गरी

भूकम्प प्रभावित जनताको हातमा सरकारको तर्फबाट पहिलो पटक प्रत्यक्ष राहत पुऱ्याउन सफल भएको मन्त्रालयले जनाएको छ।

मन्त्रालयले स्थानीय निकायमार्फत सरकारद्वारा भूकम्पबाट घर पूर्णरूपमा क्षति भएकाहरूलाई अस्थायी आवासको प्रबन्ध गर्न प्रदान गरिएको प्रतिपरिवार १५ हजार र जाडो याममा चिसोबाट बच्न प्रदान गरिएको १० हजार राहत वितरणको व्यवस्था मिलायो।

शीघ्र पुनर्लाभअन्तर्गत मन्त्रालयले Early Recovery Cluster को नेतृत्व र समन्वय, Shelter Cluster संगको सहकार्य, भग्नावशेष व्यवस्थापन र गैरसरकारी संस्थाको परिचालन तथा समन्वयजस्ता कार्य गरेको छ।

भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाका सबै सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउँदै आएका व्यक्तिलाई युनिसेफको सहयोगमा एक पटकलाई ३ हजार अतिरिक्त भत्तासमेत प्रदान गरियो ।

पुनर्निर्माण कार्यअन्तर्गत पूर्ण क्षति भएका १ सय ७८ वटा गाविस भवन र ७२ वटा नगरपालिका वडा कार्यालयको अस्थायी भवन निर्माणका लागि प्रत्येक गाविस भवन तथा नगरपालिका वडा कार्यालयलाई १० लाखका दरले जम्मा २५ करोड रुपैयाँ निकासा गरिसकिएको मन्त्रालय सूचना शाखा प्रमुख सीता परियारले जानकारी दिनुभयो । एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त ४ सय ५० किलोमिटर स्थानीय सडकको मर्मत तथा स्तरोन्नति गर्ने कार्य आरम्भ भइसकेको छ । क्षति भएका विभिन्न सामुदायिक पूर्वाधारको लगत संकलन र तिनको पुनर्निर्माणको लागत अनुमानसमेत गरी पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा भइसकेको छ ।

त्यसैगरी, भूकम्पबाट क्षति भएका गुम्बाको लगत संकलन, पुनर्निर्माण लागतको अनुमान र पुनर्निर्माणको कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने कार्य भइरहेको छ ।

निजी आवास पुनर्निर्माणअन्तर्गत पूर्ण रूपले क्षति भएका निजी घरको पूनर्निर्माणका लागि सरकारले २ लाख रुपैयाँ अनुदान दिने व्यवस्थाअनुरूप विश्व बैंकको प्राविधिक सहयतामा मन्त्रालयको तर्फबाट केन्द्रीय तथ्यांक विभागले भूकम्पबाट अति प्रभावित काठमाडौं उपत्यकाबाहेकका ११ जिल्लामा लाभग्राही पहिचान सर्भेको काम सम्पन्न गरी लाभग्राहीको सूची प्रकाशन गरेर अनुदान सम्भौता तथा पहिलो किस्ता अनुदान (५० हजार) हस्तान्तरण गर्ने कार्य तदारुकतासाथ भइरहेको परियारले जानकारी दिनुभयो ।

लाभग्राही सूची प्रकाशन तथा अन्य विषयमा आउने गुनासाको सुनुवाइका लागि स्थानीयस्तरदेखि नै गुनासो संकलन र व्यवस्थापन गर्ने संयन्त्रको व्यवस्था गरिएको छ । हालसम्म ११ जिल्लामा करिब १ लाख ४० हजार लाभग्राहीसँग अनुदान सम्भौता गरिसकिएको छ भने करिब ६ हजार लाभग्राहीको खातामा पहिलो किस्ता अनुदान हस्तान्तरण गरिसकिएको छ । अनुदान हस्तान्तरण बैंकिङ

प्रणालीमार्फत गर्ने व्यवस्था गरिएको र सोको प्रबन्धका लागि बैंकसँग छलफल गरी सम्भौता गर्न समय लागेको हुँदा अनुदान सम्भौता भएका सबैलाई सम्भौता हुनासाथ पहिलो किस्ता अनुदान हस्तान्तरण गर्न नसकिएको हो । तर, हाल बैंकसँग सम्भौता सम्पन्न भई उनीहस्ते कार्य आरम्भ गरिसकेकाले आगामि १/२ हप्तामै अनुदान सम्भौता सम्पन्न गरेका सबैजसो लाभग्राहीले उनीहस्ते खातामा पहिलो किस्ताबापतको ५० हजार रुपैयाँ अनुदान प्राप्त गरिसक्नेछन् । काठमाडौं उपत्यका र अन्य प्रभावित १७ जिल्लाको समेत सर्वेको सम्पूर्ण तयारी सम्पन्न गरी कार्यरम्भ गर्न लागिएको उहाँले बताउनुभयो ।

निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदानका लागि आवश्यक रकम जुटाउन मन्त्रालयको पहलमा विश्व बैंक र जाइकासँग नेपाल सरकारको सम्भौता भई विश्व बैंकबाट २ सय मिलियन अमेरिकी डलर र जाइकाकाबाट सय मिलियन अमेरिकी डलर बारावरको सहुलियतपूर्ण ऋण सहायता प्राप्त भएको छ ।

पुरातात्त्विक महत्वका स्थल पुनर्निर्माणअन्तर्गत भक्तपुर नगरको पुरातात्त्विक क्षेत्रको पुनर्निर्माण गर्न जर्मन सहायता संस्था जिआइजेडसँग १ मिलियन युरो बारावरको अनुदान सहायता प्राप्त गर्ने सम्भौता भई कार्यरम्भ गरिएको छ ।

पुनर्निर्माणका यी सबै कार्यको पूर्वतयारीका क्रममा तयार पारिएका विपदपछिको आवश्यकता मूल्यांकन (पिडिएनए), राष्ट्रिय पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनासम्बन्धी नीति, निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरणसम्बन्धी कार्यविधि, लाभग्राही छनोट मापदण्ड, गैरसरकारी संस्था परिचालन कार्यविधि र विपदपछिको पुनर्लाभ योजना (पिडिआरएफ) को तर्जुमामा मन्त्रालयले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको जनाएको छ ।

यसका अतिरिक्त मन्त्रालयले युएनडिपीको सहयोगमा पिडिआरएफअनुरूप स्थानीय स्तरको पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा गर्न जिल्ला पुनर्लाभ योजनाको मार्गदर्शक खाकासमेत तयार गरिसकेको छ ।

स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमको बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत

काठमाडौं, सातौं राष्ट्रिय सल्लाहकार समितिको बैठकले आगामी वर्षको बजेट र कार्यक्रम स्वीकृत गरेको छ। बैठकले अगामी वर्षका लागि डेनमार्क, नर्वे, स्वीट्जरल्यान्ड, एसियाली विकास बैंक, संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमसहित १४ बटा दातृ निकायले ४ सय १० मिलियन अमेरिकी डलर बराबरको बजेट स्वीकृत गरेको हो।

सामाजिक परिचालन, सामाजिक उत्तरदायित्व, आर्थिक अनुशासन र पारदर्शिता, समावेशी विकास र नागरिक सहभागिता, संघीय संरचनामा आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाका लागि उक्त सहयोग रकम परिचालन गरिने छ।

गत जेठ २६ गते सम्पन्न बैठकमा स्विस राजदूत डा. उर्स हेरेन, डिनिस दूतावासका प्रतिनिधि मेरी थोर्न, युनिसेफ आवासीय प्रतिनिधि थितोमो होजुमी, संयुक्त राष्ट्रसंघीय जनसंख्या विकास कोषका उपआवासीय प्रतिनिधि किष्टिना ब्लोखस लगायतले उक्त निकायले नेपालको सामाजिक विकासमा खेलेको भूमिको प्रशंसा गर्नुभयो।

सन् २००८ देखि यस कार्यक्रमले सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट विकास निर्माणका योजना तर्जुमादेखि विपन्न समुदायका व्यक्तिलाई आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणका लागि सहयोग गर्दै आएको आफूहरूले पाएको उहाँहरूले बताउनुभयो।

हालै भएको मध्यावधि समीक्षा प्रतिवेदनले समेत यस कार्यक्रम प्रभावकारी भएको पुष्टि गरेको स्मरण गर्दै स्विस राजदूत डा. हेरेनले हालै आफू नेपालको रामेछाप जाँदा विपन्न वर्गका समुदायको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणका लागि गठित नागरिक सचेतना केन्द्रको कामबाट आफू प्रभावित भएको जानकारी दिनुभयो।

बैठकमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयका सचिव महेन्द्रमान गुरुङले स्थानीय शासन रूपान्तरणद्वारा नागरिकहरूमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्नका लागि वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्रको महत्वपूर्ण भूमिका भएको भन्दै विकासका साभेदारहरूबाट प्राप्त सहयोगको सराहना गर्नुभयो।

कार्यक्रममा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय महाशाखाका प्रमुख, विभागका महानिर्देशक एलजिसिडिपिका राष्ट्रिय कार्यक्रम निर्देशक, राष्ट्रिय कार्यक्रम प्रबन्धकलगायत कार्यक्रममा सम्बद्ध कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो। □

नागरिक र राज्यबीचको सेतु – वडा नागरिक मञ्च

स्थानीय निकायमा जननिर्वाचित प्रतिनिधिको रिक्तता रहेकाले विगत लामो समयमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयद्वारा सञ्चालित स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम (एलजिसिडिपि) को सहयोगमा स्थानीय निकायका वडाहरूमा गठित वडा नागरिक मञ्चहरूले स्थानीय निकाय र नागरिकबीच सशक्त रूपमा पुलको काम गर्दै आएका छन्।

स्थानीय निकायहरूमा जननिर्वाचित प्रतिनिधि नरहेको वर्तमान अवस्थामा मन्त्रालयद्वारा सञ्चालित सामाजिक परिचालन कार्यक्रमले नागरिक र राज्यबीचको सम्बन्ध सुदृढीकरण गर्ने, स्थानीय स्तरका निर्णय प्रक्रियामा सीमान्तकृत तथा विशेषगरी सामाजिक आर्थिक रूपमा पछि परेका महिला, बालबालिका, तथा विपन्न वर्गका नागरिकहरूको अर्थमूलक सहभागिता सुनिश्चित गर्ने, सहभागीमूलक योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई संस्थागत गरी जनउत्तरदायी शासन प्रणालीमार्फत नागरिकलाई छिटो, गुणस्तरीय र पारदर्शी सेवा दाबी गर्न सक्षम बनाउने काममा गाविस र नगरपालिकाका वडामा

३१,४१४ वडा नागरिक मञ्चहरू गठन गरी परिचालन गर्ने काम भएको छ। वडा नागरिक मञ्च वडाभित्र रहेका विभिन्न सामुदायिक संघसंस्था, स्थानीय स्तरका समितिहरू र विभिन्न तहको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिएको अत्यन्त समावेशी प्रकृतिको खुल्ला मञ्च हो। जहाँ नागरिक मञ्चले आफ्ना वडाभित्रका समस्या तथा सम्भावनाहरूको पहचान तथा प्राथमिकीकरण गर्ने, स्थानीय स्तरमा सञ्चालित विकास गतिविधि र सार्वजनिक सेवाहरूको निगरानी गर्ने, समुदायमा विद्यमान सामाजिक भेदभाव, विसंगति र अन्धविश्वासी रुढीवादी परम्परा हटाउने, बाल विवाह, बालश्रम, दाइजो प्रथा, बोक्सी प्रथा, महिलाविरुद्ध घरेलु हिंसाको अन्त्यजस्ता विसंगतिविरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, विद्यालय भर्ना, सबैका लागि शिक्षा, खोपबारे जनचेतना बढाउने, आफ्नो वडालाई खुल्ला दिसा मुक्त तथा वातावरणीय रूपमा सफा र स्वच्छ बनाउने, बाल मैत्री र वातावरण मैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरू कार्यान्वयन गर्न पहल गर्ने, स्थानीय स्तरमा राष्ट्रिय अभियानहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका

लागि नेपाल सरकारलाई सहयोग गर्ने र राज्यले अन्तर्राष्ट्रिय जगत्मा गरेका प्रतिबद्धताका साथै दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्ने काममा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने काममा क्रियाशील रहेंदै आएका छन्। यसका साथै वडा नागरिक मञ्चले सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्राप्त गर्ने लाभ ग्राहीहरूको तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने, व्यक्तिगत घटना समयमै दर्ता गर्ने, बाल मैत्री र वातावरण मैत्री स्थानीय

शासनका सूचकहरू कार्यान्वय गर्न पहल गर्नेजस्ता काममा पनि स्थानीय निकायलाई सहयोग गर्दै आएका छन्। मन्त्रालयका अनुसार सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा पछि परेका, विपन्न र वञ्चितिमा परेका समुदायका आवश्यकता र चाहनालाई पूर्ण प्राथमिकताका साथ स्थानीय स्तरका योजनामा समावेश गरी समतामूलक विकास अवधारणालाई स्थानीय स्तरदेखि संस्थागत गर्न मञ्चको भूमिका प्रभावकारी भएको पाइएको छ। कार्यक्रमबाटे थप जानकारी दिँदै मन्त्रालयका सहसचिव रेशमीराज पाण्डेले भन्नुभयो, स्थानीय सर्वसाधारणका समस्याहरू सम्बन्धित निकायमा पुऱ्याउने काम अहिले यीनै निकायहरूले गर्दै आएका छन्। साथै अहिले वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्र गठन गरेसँगै व्यक्तिगत घटना दर्ता निर्धारित समयभित्र हुने गरेको, सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी भत्ता, पेन्सनका बारेमा जानकार भई समयमा नै सोको दाबी गर्ने गरिएको, पाँच वर्षमुनिका बालबालिकालाई नियमित खोप, गर्भवती परीक्षण, स्वास्थ्य केन्द्रमा प्रसूति सेवा लिनुपर्नेबाटे जानकारी भएको र स्थानीय स्तरका संघसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाका बारेमा जानकारी भएको पाइएको छ, जुन सामाजिक परिचालनअन्तर्गत भएका सराहनीय उपलब्धि हुन्। हाल देशभरका स्थानीय निकायका वडाहरूमा ३१,४१४ वडा नागरिक मञ्च क्रियाशील रहेका छन् र सात लाख ५९ हजार ५९८ व्यक्ति सदस्यको रूपमा रहेका छन्।

मन्त्रालयको सामाजिक परिचालन शाखाले आगामी दिनमा पूर्ण प्राथमिकताका साथ वडा नागरिक मञ्चलाई स्थानीय स्तरमा वस्तु तथा सेवा प्रवाहको केन्द्रविन्दुका रूपमा विकास गर्ने र स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गरिने सबै प्रकारका सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यक्रमहरूको समन्वय गरी कार्यक्रमहरूमा देखिने र हुने गरेका दोहोरोपना हटाई समता र समावेशी विकास प्रक्रियालाई स्थानीय स्तरदेखि नै बलियो बनाउने कार्यक्रम रहेको छ।

सामाजिक परिचालन कार्यक्रमले माग पक्ष सुदृढीकरणअन्तर्गत समष्टिगत (Holistic Approach) र लक्षित (Targetted Approach) कार्यनीति अवलम्बन गरिएको छ। समष्टिगत अवधारणाअनुसार वडा नागरिक मञ्चहरू समग्र विकासका लागि क्रियाशील छन् भने लक्षित अवधारणाअनुसार सामाजिक चेतना र आर्थिक दृष्टिले कमजोर र वञ्चितिमा परेका परिवारलाई साप्ताहिक रूपमा रिफ्लेक्ट सेसन मार्फत नागरिकका कर्तव्य र अधिकारबाटे सुसूचित गराउने, विभिन्न निकायहरूद्वारा प्रवाह गरिने सेवा प्राप्तिका प्रक्रियाहरू सम्बन्धमा जानकारी गराई गुणस्तरयुक्त सेवा दाबी गर्न सक्षम बनाउने, आफ्नो समुदायमा विद्यमान जातीय भेदभाव तथा सामाजिक विसंगतिको अन्त्य गरी सामाजिक सहिष्णुताको माध्यमद्वारा सामाजिक पुँजी निर्माण गरी समाज रूपान्तरण गर्ने अभिप्रायले देशभरीका गाविस तथा नगरपालिकामा ८,४८४ नागरिक सचेतना केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् जसमा रहेका २ लाख ९ हजार २६४ सदस्यहरूमध्ये ८५ प्रतिशतभन्दा बढी महिला सहभागी रहेका छन् भने वडा नागरिक मञ्चमा महिलाको सहभागिता ४३ प्रतिशत रहेको छ।

सामाजिक परिचालन

कार्यक्रमअन्तर्गत स्थापना भई स्थानीय स्तरमा क्रियाशील रहेका यी नागरिक संस्थालाई सहजीकरण गर्न प्रत्येक गाविसमा एक एक जना र नगरपालिकातर्फ वडा र बस्तीहरूको संख्याका आधारमा सामाजिक परिचालकको संख्या निर्धारण गरिएका छन्। अहिले देशभरमा सामाजिक परिचालकको संख्या ४,६५० रहेको छ भने स्थानीय सेवा प्रदायक संस्थाका रूपमा देशभर ५ सय ३० गैसस परिचालित छन्। यसैले होला, स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमको मध्यावधि मूल्यांकनले सामाजिक परिचालन कार्यक्रमलाई मौन क्रान्ति (Silent Revolution) को संज्ञा दिएको छ। □

सूचना प्रविधिसम्बन्धी तालिम सम्पन्न

काठमाडौं, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले गत जेठमा धुलीखेल, धनगढी, चितवन, डुँडेलधुरा र पोखरामा गरी सूचना प्रविधिसम्बन्धी प्रशिक्षण, प्रशिक्षक तालिम प्रदान गरेको छ।

मन्त्रालय, जिल्ला र नगरपालिकाका सूचना अधिकारीहरूलाई तीन दिने सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिम प्रदान गरेको हो। जसमा चितवन ३८, डुँडेलधुरामा ३६ र पोखरामा ४२ गरी

१ सय १६ जनालाई तालिम प्रदान गरिएको हो।

वेबसाइट सञ्चालन गर्दा देखिएका व्यवहारिक कठिनाइलाई न्यूनीकरण गरी वेबसाइटलाई एक रूपता दिनका लागि उक्त तालिम प्रदान गरेको मन्त्रालयको सूचना शाखाले जनाएको छ।

तालिमले मन्त्रालय, जिल्ला र नगरपालिका एउटै प्रकारको वेबसाइट निर्माण हुने, रिपोर्टिङमा समानता हुने र सूचना आदान प्रदानमा सहजता भई सुशासन

कायम गर्नका लागि सहज हुने शाखाका उपसचिव सीता परियारले जानकारी दिनुभयो। वेबसाइट सञ्चालनमा देखिएका व्यवहारिक कठिनाइलाई तालिमले सहयोग प्रदान गर्नेछ।

तालिममा १ सय १६ जना प्रशिक्षकार्थी सहभागी भएका थिए। □

नगरपालिकाहरूमा नगर सूचना केन्द्र

काठमाडौं, गत वैशाखदेखि अधिकांश नगरपालिकाले नगरसूचना केन्द्र स्थापना गरेका छन्। नगरपालिकाको कार्यालयपरिसर वा नगरपालिकाको केन्द्र रहेको स्थानमा नगरपालिकाले नगर सूचना केन्द्र स्थापना गरेका हुन्।

जिल्लामा रहेका उद्योग वाणिज्य संघ, जिल्ला विकास समिति, प्रशासनलगायत सरोकारवाला निकायको सहयोगमा नगरपालिकाले पुस्तकालय सञ्चालन गरी सो मार्फत सरोकार वालाहरूलाई सेवा प्रदान गर्नेबारेमा सूचना प्रदान गर्नेछ। नगर सूचनाको जानकारी स्थानीय सञ्चारमाध्यम, वडा नागरिक मञ्च, सामाजिक परिचालक र नागरिक सचेतना केन्द्रमार्फत आमनागरिकमा पुऱ्याउने गरिएको छ।

सूचना केन्द्रले साभा प्रकाशन वा अन्य निकायसँग सहकार्य गरी नेपाली भाषा, साहित्य, इतिहास, कला, संस्कृति, नगरपालिकाले पारित गरेका नगरपरिषद्का निर्णय, नगरपालिकाको चालू

कार्यक्रम, बजेट, ऐन, नियम निर्दीशका विकासका योजना, नगरस्तरीय यातायात गुरुयोजनाका बारेमा आमनागरिकलाई सूचना प्रदान गर्ने गरेका छन्। त्यस्तै, नगरपालिकाको अन्तिम लेखा परीक्षणको प्रतिवेदन, राजस्वका दर, भवन निर्माणसम्बन्धी मापदण्ड, बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरू, कार्य सम्पादन सम्बौताका सूचक, बेरुजु विवरण, नगरप्रोफाइल, आदि विषयका सूचना अद्यावधि गरी राखिए आएको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय नगरपालिका व्यवस्था शाखाले जनाएको छ।

नगर सूचना केन्द्र स्थापना भएपछि नगरपालिकाको महत्वपूर्ण दस्तावेज र सूचना संरक्षण हुनुका साथै सर्वसाधारणलाई नगरपालिकाको सूचना लिन सहज भएको सम्बन्धित नगरपालिकाहरूले जनाएका छन्। नगर सूचना केन्द्रलाई समयसापेक्ष व्यवस्थित गर्दै जानुपर्ने, त्यसका लागि सबै पक्षबाट सहयोग हुनुपर्ने नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृतहरूको भनाइ छ। □

गरिब वस्तिसम्म सीमाक्षेत्र विकास कार्यक्रम

काठमाडौं, सरकारले २ नं. प्रदेशका भारतसँग सीमा जोडिएका आठ जिल्लामा सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम लागू गरेको छ। यस आर्थिक वर्षदेखि लागू भएको कार्यक्रम पाँच वर्षसम्म सञ्चालन हुनेछ। सार्वजनिक सेवामा सर्वसाधारणको पहुँच अभिवृद्धि गर्दै स्थानीय जनताको जीवनस्तर सुधारका लागि नेपाल सरकारले सुरु गरेको कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ अगाडि बढिरहेको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ। पूर्वी र मध्य तराईमा पर्ने पर्सा, बारा, रौतहट, सल्लाही, महोत्तरी, धनुषा, सिरहा र सप्तरी जिल्लाको १ सय ९ गाविस र वीरगन्ज उपमहानगरपालिका, सिमौनगढ नगरपालिका, गौर, मलांगवा, जलेश्वर, सिरहा र हनुमाननगर योगिनीमाई नगरपालिकाका भारतसँग जोडिएका २३ वटा वडामा सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरेको हो।

नेपाल सरकारको आफ्नै लगानीमा चालू आर्थिक वर्षदेखि नै सञ्चालन गरी उत्त क्षेत्रमा सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम लागू गरिएको हो। ती जिल्लामा मानव विकासको सूचकांक अन्य जिल्लाको तुलनामा कमजोर भई गरिबी उच्च रहेकाले भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक विकास, आर्यआर्जन वृद्धि, सीपमूलक कार्यक्रम, सशत्तिकरण र सचेतनामूलक क्रियाकलाप सञ्चालन गरिने छ।

सरकारले भारतको सीमा जोडिएका क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राखी समानुपातिक विकासका लागि उत्त कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो। केन्द्रमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास राज्यमन्त्रीको संयोजकत्वमा सहायक मन्त्री, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयका सचिव, राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य, मन्त्रालयको वैदेशिक सहयोग समन्वय महाशाखा प्रमुख सदस्यसचिव रहेको केन्द्रीय मूल्याकांन तथा अनुगमन समिति गठन गरेको छ भने मन्त्रालयका सचिवको संयोजकत्वमा कार्यक्रम निर्देशन समिति र जिल्लामा स्थानीय विकास अधिकारीको संयोजकत्वमा विषयगत कार्यालयका प्रमुख रहेको जिल्ला कार्यक्रम समन्वय समिति बनाइएको छ।

मन्त्रालयका अनुसार सरकारले पाँच वर्षमा पाँच अर्ब लगानी गर्ने कार्यक्रम बनाई चालू आर्थिक वर्षदेखि कार्यान्वयनमा

ल्याएको हो। यस वर्ष १६ करोड ४९ लाख रुपैयाँ सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रममा खर्च गरिनेछ। आगामी वर्ष भने भाषादेखि कञ्चनपुरसम्मको भारतसँग जोडिएका तराईका थप १२ जिल्लामा समेत उत्त कार्यक्रम सञ्चालन गरिने योजना रहेको मन्त्रालयका उपसचिव सुमन यिमिरेले जानकारी दिनुभयो।

पाँच वर्षपछि उत्त क्षेत्रमा ४ सय ५० किलोमिटर सडक निर्माण हुने, खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाइको सुविधा २० प्रतिशतले वृद्धि हुने, कृषि उत्पादन ५० प्रतिशतले वृद्धि हुने, सबै घर परिवारमा न्यूनतम सुविधायुक्त शैचालय हुने, खरका छानायुक्त घरको संख्या ३० प्रतिशतले घट्ने, विद्युतको पहुँच पुगेको घरधुरीका पहुँच संख्या ३० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुने लक्ष्य मन्त्रालयको छ।

आयोजना सञ्चालन भइरहँदा तीन लाखभन्दा बढी लागत भएका सबै आयोजनाको विवरण आयोजनाको नाम, कामको

संक्षिप्त विवरण, लागत व्यहोर्ने स्रोत, लाभग्राहीको संख्या, आयोजनाले समेटेको क्षेत्र काम सुरु गरेको र आयोजना सम्पन्न भएको एक महिनाभित्र सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

उहाँका अनुसार, ती जिल्लामा यस वर्ष २५ वटा सामुदायिक भवन निर्माण हुने, ४९ किलोमिटर सडक ढलान, नाली निर्माण तथा मर्मत, तीनवटा पोखरी निर्माण र मर्मत, मानव बेचबिखनविरुद्ध महिला हिंसासम्बन्धी तालिम १२ वटा गाविसमा, बेमौसमी तरकारी खेतीसम्बन्धी तालिम १४ गाविसमा स्थानीयस्तरको योजना तर्जुमा तालिम ३ गाविसमा सञ्चालन गरिने छ।

सुनौलो बन्दै सुनौला हजार दिन आयोजना

काठमाडौं, नेपाल सरकारले तीन वर्ष अगाडि केही जिल्लाहरूमा सुरु गरेको सुनौला हजार दिन आयोजनाले विपन्न समुदायका महिला र बालबालिकाको जीवन सुनौलो बन्दै गएको छ। ओखलढुङ्गा, खोटाङ, उदयपुर, सप्तरी, सुनसरी, सिरहा, सिन्धुली, रामेछाप, धनुषा, महोत्तरी, मकवानपुर, बारा, पर्सा रौतहट र सर्वाहीमा उक्त सुनौला हजार दिन आयोजना कार्यान्वयनमा रहेको छ। संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयअन्तर्गत सञ्चालित उक्त आयोजना सन् २०१२ देखि १५ जिल्लाका २ सय ९२ गाविसहरूमा सञ्चालित छन्।

मन्त्रालयका अनुसार महिला गर्भवती भएको दिनदेखि बच्चा २ वर्ष सम्मको अवधि ($९ \text{ महिना} \times ३० \text{ दिन} = २७० \text{ दिन}$ र $२ \text{ वर्ष} \times ३६५ \text{ दिन} = ७३० \text{ दिन}$) लाई “सुनौला हजार दिन” को रूपमा लिइएको छ। द्रुत नतिजा पद्धति (Rapid Result Approach) को प्रयोग गरी समुदाय स्तरमा पोषण लक्षित र संवेदनशील क्षेत्रहरूमा समुदायको मागमा आधारित बढीमा ३ लाख सम्मका पोषण कार्यक्रम गाविस तहमा रहने कोषको सहजीकरणमा सञ्चालन हुन्छन्। समुदायले पोषणसम्बन्धी बानी व्यवहारमा परिवर्तन गर्ने लक्ष्य प्राप्त गर्नका लागि १५ वटा खास कार्यक्षेत्रमा १०० दिने लक्ष्य टोली गठन गरिन्छ। हालसम्म करिब ३ हजार कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् र चालू आर्थिक वर्षमा करिब ३ हजार ५ सय पोषण कार्यक्रम सञ्चालनका क्रममा छन्।

समुदायको क्रियाशीलतामा गर्भवती महिला र २ वर्ष भित्रका बालबालिकाको स्वास्थ्य र पोषणमा सुधारका लागि कार्यान्वयन भएको आयोजना प्रभावकारी भएको छ। ती क्षेत्रका समुदायका व्यक्तिमा कुषोषणको समस्या भई मानसिक, शारीरिक समस्या हुन सक्ने भएको हुँदा उक्त समस्याबाट उन्मुक्ति पाउन र सक्षम भावी पुस्ता निर्माणका लागि सरकारले उच्च प्राथमिकतासाथ सुनौला हजार दिन कार्यक्रम सुरु गरेको हो।

गर्भवती भएको दिनदेखि बच्चा दुई वर्ष उमेरसम्मको अवधिमा पोषण सुधारको सबैभन्दा महत्वपूर्ण समय भएकाले उक्त समयलाई ध्यानमा राखी सरकारले ती जिल्लाहरूमा सुनौला हजार दिन आयोजना सञ्चालन गरेको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयका सहसचिव रेशमीराज पाण्डेले जानकारी दिनुभयो।

बच्चाहरूको ८० प्रतिशत मानसिक विकास दुई वर्षभित्रमा हुने सो अवधिमा बच्चालाई पोषण अत्यावश्यक हुने भएकाले सरकारले उच्च प्राथमिकतामा राखी उक्त कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ।

पाण्डेका अनुसार व्यक्तिको मानसिक विकास यस समयमा सबै भन्दा महत्वपूर्ण हुने भएकाले उक्त क्षेत्रका विपन्न समुदायका व्यक्तिहरू छनोट गरी सुनौला हजार दिन आयोजना लागू गरिएको हो।

उक्त जिल्लामा गत ३ वर्ष देखि १४६ गाविस र चालू आर्थिक वर्षमा थप १ सय ४६ गाविस थप गरी जम्मा २ सय ९२ गाविसमा उक्त कार्यक्रम लागू गरिएको छ।

सुनौला हजार दिनले नवजात शिशुलाई स्तनपान तथा ६ देखि २४ महिनासम्मका बालबालिकाको खानपान, गर्भवती हुँदा पोषिलो खाना, सूक्ष्म पौष्टिक तत्वको वृद्धि, सफा तथा सुरक्षित खानेपानीको उपभोग शैचालयको प्रयोग र घरभित्र प्रदूषण कम गर्ने बानी व्यवहारका लागि कार्यक्रमले सहयोग गर्दै आएको छ। १५ देखि २५ वर्षसम्मका किशोरी महिला, गर्भवती महिला तथा ६ महिनाभित्र गर्भवती हुन चाहने महिला,

६ महिनासम्मका बच्चा तथा उनीहरूलाई स्याहार गर्ने व्यक्तिहरू तथा पोषणसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप (व्यक्तिगत सरसफाई, सुरक्षित खानेपानी, सामुदायिक सरसफाई) कार्यक्रम लागू गरिए आएको छ।

सिमान्तकृत समुदायको आधारभूत पहुँच नपुगेका स्थानमा यो कार्यक्रम लागू गरिने भएकाले हालसम्मको निजासकारात्मक रहेको पाण्डे बताउनुहुन्छ।

भावी पुस्तालाई ध्यानमा राखी कार्यक्रम लागू गरिएकाले कार्यक्रमको निजासकारात्मकबाट गुणात्मक वृद्धि हुँदै

जानेछ। लाभग्राही छनोट गर्दा तीन महिनाभन्दा कम समयावधिका लागि खान पुग्ने समुदायको व्यक्ति, आधारभूत सेवाको पहुँचको अभाव भएका, लैंगिक विभेद भएका समुदायका व्यक्तिलाई सुनौला हजार दिन आयोजनामा सहभागी गराइएको छ।

मन्त्रालयका अनुसार आयोजना बडा तहमा केन्द्रित भई कार्यान्वयन हुन्छ। प्रत्येक बडामा ८ देखि १० जनाको सय दिने लक्ष्य ठोली गठन हुन्छ। उक्त समूहले लक्षित समूह पहिचान गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दछ। □

भदौ १५ सम्म सौर्य सडक बत्ती

काठमाडौं, आगामी भदौ १६ भित्र ९६ वटा नगरपालिकाको सडकमा सौर्य सडक बत्ती जडान गर्ने भएका छन्। सरकारले सहरी सुरक्षा र सौन्दर्य कायम गर्ने उद्देश्यले उज्यालो सडक निर्माण गर्न सौर्य सडक बत्ती जडान कार्यक्रम सुरु गरेको हो।

यसका लागि मन्त्रीपरिषद्ले जनसहभागितामा आधारित सौर्य सडक बत्तीको कार्यविधि २०७२ स्वीकृत गरी सञ्चालनमा ल्याएको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ।

यस आर्थिक वर्षमा नै कतिपय नगरपालिकाले सौर्य सडक बत्ती जडान कार्यक्रम सुरु गरिसेका छन्। ९६ नगरपालिकामा करिब तीन अर्ब ३८ करोड रकमबाट ४४ हजार सौर्य सडक बत्ती बल्ने संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ।

निर्धारित समयमा नै सौर्य सडक बत्ती जडान गरी उज्यालो सहर निर्माण गर्न उपप्रधानमन्त्री एवं संघीय मामिला तथा स्थानीय विकासमन्त्री कलम थापाले मन्त्रालय र नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृतलाई निर्देशन गरिसक्नु भएको छ।

सौर्य सडक बत्ती जडानका लागि मन्त्रालयले नियमित अनुगमन र सहयोग गर्नेछ।

□

अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न

काभ्रे, बनेपा र पनौती नगरपालिकाले वातावरण मैत्री स्थानीय शासनसम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम गत जेठको दोस्रो सातामा सम्पन्न गरेको छ। कार्यक्रममा पाँचवटा समूह विभाजन गरी वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कायम गर्न सकिनेबारे निष्कर्ष निकाल्दै प्रतिबद्धता समेत जाहेर गरिएको थियो।

प्लास्टिकका सामान प्रयोग नगर्ने, आफू बसेको वरपर फोहोर नगर्ने र भएका फोहोर सफा गर्ने, फोहोर व्यवस्थापन गर्न फोहोरलाई तीनभागमा विभाजन गर्ने, फोहोर व्यवस्थापनका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, बडामा रहेका स्थानीय पानीका मुहान संरक्षण गर्न सबै समूहले प्रतिबद्धता जाहेर गरिएको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयअन्तर्गत नगरपालिका वातावरण शाखाले जनाएको छ।

कार्यक्रममा एक घर दुई विरुवा बहुवर्षे कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, बडा र नगरमा जलवायु संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सार्वजनिक बाटो तथा खाली जमिनको दायाँबायाँ वृक्षरोपण गर्ने सबै समूहले प्रतिबद्धता जनाएको मन्त्रालयका उपसचिव चक्रपाणि शमलिए जानकारी दिनुभयो।

पानीको स्रोत संरक्षणमा घर र भवन निर्माण गर्न रोक लगाउने, वृक्षरोपणलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गर्ने, नगरपालिकालाई स्वच्छ र हराभरा बनाई मानव स्वाध्यमा अभिवृद्धि ल्याउने समूहले जनाएका प्रतिबद्धतामा उल्लेख गरिएको छ।

समूहमा सहभागी भईहासिल ज्ञान र सीपलाई सोही दिनदेखि कार्यान्वयनमा ल्याई एक महिनाभित्र र पाँच वर्षभित्र पूरा गर्न सकिने आआफ्नो प्रस्तुतिमार्फत प्रतिबद्धता जनाइएको थियो।

□

प्रभावकारी बन्दै गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम

काठमाडौं, विपन्न समुदायका गरीब घरपरिवारलाई केन्द्रित गरी सञ्चालन गरिएको गरीबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम प्रभावकारी बन्दै गएको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालन भएपछि विपन्न समुदायका व्यक्ति संगठित भएको, समूहमा आबद्ध भएपछि आफ्ना कुरा भन्न र बोल्न सक्ने भएको, बचत संकलन गर्न उत्साहित भई कारोबार गर्न जान्ने भएका, साक्षर बन्दै गएका र सामाजिक पुँजी निर्माण भएको कार्यक्रम संयोजक पृथ्वी शमलि जानकारी दिनुभयो ।

०५६ सालमा सुरु गरिएको कार्यक्रम ०६२ देखि ०६६ सालसम्म बजेट अभावमा स्थगन भए पनि त्यसपछि भने कार्यक्रमले निरन्तरता पाएको छ ।

हाल ७५ जिल्लाका ४ सय टृ गाविसमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षेत्रका ८० हजार घरपरिवारका पाँच लाख व्यक्तिले प्रत्यक्ष लाभ लिएका छन् । कार्यक्रमका लागि चालु आर्थिक वर्षमा सरकारले १६ करोड रुपैयाँ प्रदान गरेको छ ।

प्रतिगाविसमा एक लाखदेखि एक लाख ५० हजार रुपैयाँसम्म कार्यक्रम सञ्चालनका लागि पुँजीगत बजेट हुनेछ । मन्त्रालयका अनुसार विपन्न परिवार बसोबास भएको गाविस छनोट गर्ने र उक्त गाविसको पनि विपन्न समुदायका विपन्न परिवारलाई लक्ष्य गरी उहाँहरूको आय-आर्जन, सामाजिक, आर्थिक र सीप विकास व्यवसाय व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरी विपन्न वर्गलाई न्यून आर्थिक स्थितिबाट माथि उठाउने कामको उक्त बजेट खर्च हुने गरेको छ ।

कार्यक्रम छनोट गर्दा विपन्न परिवार, पिछडा वर्ग, अपांगता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक श्रमिक,

किसान, अल्पसंख्यक एवं सीमान्तकृत समुदायको बाहुल्य भएको गाविसलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्ने गरिएको छ । त्यस्तै, साक्षरता स्थिति न्यून भएको, आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच कम भएको जातिगत भेदभाव, छुवाछुत छाउपडी, दाइजो प्रथा, बालविवाह सामाजिक विकृति बढी भएका गाविसलाई प्राथमिकतामा राखेर कार्यक्रम सञ्चालन हुँदै आएको शमलि जानकारी दिनुभयो ।

गरीबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको बजेट अख्तियारी जिल्ला विकास समितिलाई एकमुष्ट शर्त अनुदान पठाइने र जिविसले कार्यक्रम सञ्चालनका लागि कार्यक्रमको निर्देशका र प्रचलित कानुन बमोजिम रकम बाँडफाँड गरी खर्च गर्ने र मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सामाजिक परिचालकहरू सम्बन्धित गाविस/ नपामा दैनिक हाजिर भई गाविस वा नपाको वडा सचिवको निर्देशनमा रही काम गरिरहेका छन् ।

लक्षित परिवारबाट गठन भएका समूह संस्थाले मासिकरूपमा सामूहिक बचत संकलन गरिरहेका छन् । मन्त्रालयमा प्राप्त जानकारी अनुसार हाल देशभरका समूहबाट गरी १५ करोड रुपैयाँ सामूहिक बचत भएको छ ।

वास्तविक गरीबलाई केन्द्रित गरी कार्यक्रम सञ्चालन भए पनि अहिले बजेट अभाव भएको कार्यक्रम संयोजक शर्मा बताउनुहुन्छ । अत्यन्तै न्यून प्रशासनिक खर्चमा सञ्चालित कार्यक्रम भए पनि बजेट अभाव हुँदा कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्न नसकिएको उहाँको भनाइ छ ।

सबै खाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता अब बैंकमार्फत

काठमाडौं, सरकारले आगामी वर्षका लागि विनियोजन गरेको बजेटमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता दोब्बर गरी बैंकमार्फत प्रदान गर्ने घोषणा गरेसँगै सरकारले बैंकिङ कारोबारसम्बन्धी गृहकार्य थालेको छ ।

सबै जिल्लामा बैंकिङ सुविधा नपुगेको हुँदा कसरी बैंकमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्ने भन्ने बारेमा सरोकारवालासँग छलफल गरी योजना निर्माण गर्ने क्रममा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले गृहकार्य थालेको हो ।

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले गत वर्ष बागलुड, बाँके र सुखेतमा उक्त व्यवस्थालाई पाइलिटिङ्को रूपमा परीक्षण गर्दा प्रभावकारी भएपछि क्रमिक रूपमा देशभरी विस्तार गर्ने तयारी गरेको हो ।

मन्त्रालयअन्तर्गतको पञ्जीकरण विभागका महानिर्देशक अनिलकुमार ठाकुर अहिले विभागले अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्रबैंक, बैंकिङ

एसोसिएसनलगायत सरोकारवालासँग कसरी सेवा विस्तार गर्न सकिन्छ भन्ने बारेमा छलफल सुर गरेको बताउनुहुन्छ ।

सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकमार्फत पठाउँदा बैंकहरूले आवश्यक सहयोग गर्नुपर्छ । सबै जिल्लामा शाखा भएका बैंकहरूसँग मन्त्रालय र विभागले निरन्तर छलफल गरेको छ । सेवा प्रदान गरेवापत बैंकहरूलाई पनि कुनै न कुनै रूपमा छुट वा सहयोग सरकारले गर्नुपर्ने उहाँहरूको माग छ । के गर्ने भन्ने निष्कर्षमा पुग्न सकिएको छैन । तर, कुरा सकारात्मक रूपमा अगाडि बढेको ठाकुरले जानकारी दिनुभयो । सरकारले बजेटमार्फत सबै सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकमार्फत प्रदान गर्ने घोषणा गरेकाले अहिले

मन्त्रालय र विभागले यस कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी काम अगाडि बढाएको जनाएको छ ।

स्थानीय निकायबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्दा मृत्यु भइसकेका व्यक्तिले पनि भत्ता लिन थालेका समाचार सार्वजनिक बन्दै गएपछि सरकारले सबै सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकमार्फत प्रदान गर्ने तयारी सुर गरेको हो ।

सरकारले हाल ७० वर्ष उमेर पुगेका ज्येष्ठ नागरिक, ६० वर्ष पुगेका एकल र विधवा महिलालाई मासिक पाँच सय रुपैयाँ, पूर्णअपांगता भएकालाई एक हजार र

आंशिक अपांग भएका व्यक्तिलाई तीन सय, लोपोन्मुख आदिवासीलाई एक हजार, ५ वर्ष उमेर पुगेका कर्णालीका सबै र दलित बालबालिकालाई मासिक दुई सय रुपैयाँका दरले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्दै आएको विभागले जनाएको छ ।

आगामी वर्षदेखि भने उक्त भत्ता दोब्बरले बृद्धि भएको सरकारले बजेटमार्फत घोषणा यसअधि नै गरिसकेको छ ।

चालू आर्थिक वर्षका लागि सरकारले १६ अर्ब, ४५ करोड, ४४ लाख ४५ हजार रुपैयाँ सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि वितरण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छ ।

विद्युतीय सूचनामा अग्रसर हुँदै सूचना बोर्ड

काठमाडौं, काठमाडौं जिल्ला विकास समितिले सेवाग्राहीलाई प्रदान गर्ने सेवा र वार्षिक योजनाका बारेमा सहजरूपमा जानकारी दिन विद्युतीय सूचना बोर्डको व्यवस्था गरेको छ। चालू आर्थिक वर्षदेखि सञ्चालनमा ल्याएको बोर्ड जिविसको कार्यालय प्रवेश गर्ने मूलद्वारमा राखिएको छ।

जिल्ला विकास समितिको मूलद्वारमा नै ठूलो अक्षरमा सबैले देख्न सकिने गरी जिल्ला विकास समितिको वार्षिक योजना, जिविसले प्रदान गर्ने सेवाबारेमा विस्तृत रूपमा जानकारीसहितको विद्युतीय सूचना बोर्डको व्यवस्था गरेको हो। सुरुमा श्यामश्वेत रूपमा राखिएको बोर्ड प्रभावकारी नभएपछि हाल रंगीन गरिएको छ। जसबाट बोर्डमा राखिएका सूचना सहजरूपमा पढ्न सकिने जिल्ला विकास समिति काठमाडौंले जनाएको छ।

जिल्ला विकास समितिले कुन कुन योजना कहाँ कहाँ सञ्चालन गरेको छ, कुन योजनाको बजेट कति हो, योजना उपभोक्ता समिति वा ठेकेदार कसले सञ्चालन गरेका छन्? कति योजना फरफारक भए, कति हुन बाँकी छन् भनेलगायत सार्वजनिक गर्नुपर्ने महत्वपूर्ण सूचना बोर्डमा राखिने गरिएको छ।

जिल्ला विकास समितिले प्रवाह गर्ने सेवा कुन कुन कोठामा को को व्यक्तिले प्रदान गर्नु? उहाँहरूको कार्यविवरणसमेत

बोर्डमा समावेश गर्दा सेवाग्राहीलाई सूचना लिन सहज भएको छ। जिविसमा बोर्ड राख्दा सेवाग्राही भने सेवा कसरी र कहाँबाट पाउन सकिन्छ भन्ने सूचना लिन सहज भएको बताउँछन्। डिजिटल बोर्ड आफैमा प्रभावकारी भए पनि अडियोसमेत हुँदा थप सहज हुने गोकर्णेश्वर नगरपालिका वडा नं. १३ देखि जिविसमा सेवा लिन आएका प्रकाश श्रेष्ठ बताउनुहुन्छ।

भवाट्ट हेर्दा बोर्ड नागरिक वडापत्र जस्तै भए पनि नयाँ नयाँ योजना र सूचना बोर्डले सेवाग्राहीलाई अद्यावधिक गराउने भएकाले नागरिक वडापत्रभन्दा फरक भएको जिविसका सूचना अधिकृत प्रविण घाकुरेलले जानकारी दिनुभयो।

जिविसले प्रदान गर्ने सेवा कुन कोठामा कसले प्रदान गर्ने, सेवा प्रदान गरेबापत कति शुल्क लाग्छ ? काम नभएबापत उजुरी गर्ने अधिकारी को हो ? र कुन कुन काम कुन समयमा हुन्छ ? भन्ने बारे विस्तृत रूपमा जानकारी विद्युतीय सूचना बोर्डले गराउँदै आएको छ।

सेवाग्राहीको मागलाई ध्यानमा राखी सुरु गरिएको विद्युतीय सूचना बोर्ड सेवाग्राहीको आवश्यकता र मागअनुसार विस्तार गर्दै जान सकिने उहाँले बताउनुभयो।

□

नेपाल सरकार
सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
जिल्ला विकास समितिको कार्यालय
बबरमहल, काठमाडौं

विद्युतीय सूचना पाटी

२.२ आयोजनाको सम्झौता				
सेवाग्राहीले पुर्याउनु पर्ने प्रक्रिया तथा प्रमाण	शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय	जिम्मेवार शाखा/इकाई	कोठा नं.
प्रत्यक्ष लाग्नान्वयत हुने उपभोक्ताहरूको भेला गरी गराई अवधि, सूचना र कोषाव्यवस्था मध्ये एक पदमा महिला सहित, कर्तीमा ३३% महिला रहेको सर्वदलिय एवं सर्वपक्षिय उपभोक्ता समिति तथा एकजना महिला सहित ५ सदस्याले सुरीवेक्षण एवं अनुगमन समिति गठन गरिएको वैठाको निर्णय।	नलारने	सोही दिन	योजना	३०८ ३०९ ३१०
आयोजनाको स्थीरक लाग्ना अनुगमन (ल.ई.)				
सम्बन्धित न.पा. वा बडाको सिफारिस।				
२० प्रतिवारा जनसहभागीता सहितको आर्थिक विवरण सुलेको प्रसारण (खाली, तालिम वा सेवासुलक कार्यको हकमा) ३ दिन कोटेश्वर गर्ने निर्णयको प्रतिलिपि (खारिदको हकमा मात्र)				
सम्बन्धित उपभोक्ता समितिको छाप।				
उपभोक्ता समितिको निवेदन सहित समझौताको लागि अवधि र सचिवको अनिवार्य उपर्याति।				

ताजा खबर

उपभोक्ता सामेतोहरु माफेत कायोन्यन भईरहेका योजनाहरू कार्यसम्पन्न गरिसक्नु पर्ने अन्तिम मिति २०७३ आषाढ १५ गते तोकिएको छ। तस्र्थ सबै उपभोक्ता समितिहरूले यथाशिप्र कार्यसम्पन्न गरी असार १५ अगावै मूल्यांकनका लागि निवेदन दिईसक्नु हुन सूचित गरिन्छ। असार १५ भन्ना पन्नाले निवेदन दिनेहरूको कार्य

सूचना/समाचार | सामुदायिक उ.मा.वि/क्याम्पसमा कक्षा ११ र स्रातक तह प्रथम वर्षमा अध्ययन गर्ने १८९ जना छात्र छात्राहरूलाई उच्च अङ्कका आ॒

स्थानीय निकाय लैंड्रिंग उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट परिक्षण

स्थानीय निकायमा लैंड्रिंग तथा समावेशी विकास पक्षलाई विकास एवं प्रवर्द्धन गर्ने नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले स्थानीय निकाय लैंड्रिंग उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा एवं परीक्षण निर्देशका २०६८ स्वीकृत गरी मन्त्रालयले कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

स्थानीय स्तरमा लैंड्रिंग समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयमा सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान दिलाई सामाजिक समावेशीकरण मैत्री योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन स्थानीय निकायहरूले लैंड्रिंग उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा परिक्षण ५० वटा जिविस र ४८ वटा नगरपालिकाहरूले सम्पन्न गरिसकेको छ र यसै चालु आ.व. मा ७५ वटै जिविसहरूले यस कार्यक्रमलाई सम्पन्न गर्ने लक्ष्य मन्त्रालयको छ ।

स्थानीय निकायहरूले आफ्नो संस्थाको लैंड्रिंग उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा परिक्षण गर्दा स्थानीय निकायको नीतिमा लैंड्रिंग तथा सामाजिक समावेशी विकास, लैंड्रिंग तथा सामाजिक समावेशी उत्तरदायी कार्यक्रम, आन्तरिक संरचना र मानव संसाधन, सम्बन्ध विस्तार तथा नेपाल सरकारका प्रतिवद्वताहरू गरी प्रमुख आठवटा शीर्षकहरू भित्र उपशीर्षकहरू र ९६ वटा सूचकहरूमा विश्लेषण गरी लैंड्रिंग उत्तरदायी तथा

सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा परिक्षण गरिने व्यवस्था गरेको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जनाएको छ ।

यस कार्यक्रमबाट स्थानीय निकायको गहन जिम्मेवारीलाई बहन गर्न संस्था आफै लैंड्रिंग दृष्टिकोणबाट सक्षम हुन सधाएको छ । संस्थाको कार्यलाई बढी प्रभावकारी बनाउन संस्थामा लैंड्रिंग स्थितिको पहिचान र योजनाबद्ध तवरबाट लैंड्रिंग उत्तरदायी विकास प्रकृयालाई संस्थागत गर्न लैंड्रिंग बजेट परिक्षण आवश्यक छ । लैंड्रिंग बजेट परिक्षण प्रकृया आफैमा एउटा सहभागितामुलक स्वमूल्याङ्कन भएकोले कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूको व्यक्तिगत तथा संस्थागत क्रियाकलापहरूलाई लैंड्रिंग समानता र महिला सशक्तिकरणको क्षेत्रमा काम गर्न उत्साह जगाउन परिक्षण कार्यक्रमले सधाउ पुऱ्याएको छ । साथै यस प्रक्रियामा संलग्न कर्मचारीहरूलाई लैंड्रिंग पक्षमा उत्तरदायी हुने तर्फ पनि उन्मुख गराएको मन्त्रालयको बुझाई छ ।

यस प्रक्रियाले स्थानीय निकायको लैंड्रिंग मूलप्रवाहीकरण तथा महिला सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रममा प्रभावकारिता बढाउन र संस्थागत अपनत्वको भावना जगेन्दा गर्न पनि सधाएको छ । परिक्षणद्वारा कार्यक्रम तथा बजेटको विश्लेषण गरी आगामी वर्षको कार्यक्रम तथा बजेटलाई लैंड्रिंग दृष्टिकोणबाट तय गर्न तथा बजेट छुट्याउन समेत सधाउ पुऱ्याएको छ । □

व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ

घटना घटेको ३५ दिनभित्र सम्बन्धित गाउँ विकास समिति/नगरपालिकामा गई निःशुल्क पाइने फाराम भरी घटना दर्ता गरौ ।

घटना दर्ता कसले गर्ने

- ❖ जन्म तथा मृत्युको दर्ता परिवारको मुख्य व्यक्तिले ।
- ❖ विवाह तथा सम्बन्ध विच्छेद घटना पति पत्नी दुवैले ।
- ❖ बसाइँसराईको घटना परिवार भए मुख्य व्यक्तिले र व्यक्ति भए बसाइँसरी जाने व्यक्तिले

समाज वा राष्ट्रलाई हुने फाइदा

१. राष्ट्रिय जनसंख्या नीति तर्जुमा गर्न मद्दत मिल्ने ।
२. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउन मद्दत मिल्ने ।
३. खाद्यान्त कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग हुने ।
४. आवासको व्यवस्था गर्न सहयोग हुने ।

व्यक्तिलाई हुने फाइदा

१. घटना दर्ताको प्रमाणपत्रलाई कानूनी मान्यता प्राप्त भएकोले जुनसुकै अड्डा अदालतमा प्रमाणको रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिने ।
२. आमा, बाबु, उमेर आदिको वैधानिक प्रमाण हुने ।
३. स्कूलमा भर्ना हुनको लागि सजिलो पर्ने ।
४. नागरिकता प्रमाणपत्र लिन सजिलो पर्ने ।
५. नाता कायम गर्न सजिलो पर्ने ।
६. चलअचल सम्पत्ति नामसारी गर्न सजिलो पर्ने ।
७. पति पत्नी बीच वैधानिक सम्बन्ध कायम हुने ।
८. जीवन बीमा, पेन्सन, उपदान वा बैंकबाट रकम भिक्न सुविधा हुने ।
९. विदेश जानको लागि भिसा प्राप्त गर्न सुविधा हुने ।

नेपाल सरकार
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं